

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY MIŁORADZ
NA LATA 2021-2030
(projekt)**

Opracowanie:

Urząd Gminy w Miłoradzu

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy w Miłoradzu oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Elektroniczna wersja Strategii znajduje się na stronie internetowej <https://www.miloradz.malbork.pl> oraz na stronie <http://miloradz.biuletyn.net>

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

 KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	5
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY.....	8
1. Charakterystyka Gminy	9
1.1. <i>Informacje ogólne</i>	9
1.2. <i>Demografia</i>	10
1.3. <i>Gospodarka lokalna i rynek pracy</i>	12
1.4. <i>Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne</i>	14
1.5. <i>Walory przyrodniczo-kulturowe i potencjał turystyczny</i>	17
1.6. <i>Infrastruktura i środowisko</i>	21
1.7. <i>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i>	26
1.8. <i>Kapitał społeczny</i>	28
1.9. <i>Stan finansów samorządowych</i>	35
2. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	39
2.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	39
2.2. <i>Pożądane priorytety rozwojowe</i>	41
3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	43
CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU	45
1. Misja i wizja	46
2. Cele strategiczne, operacyjne, działania.....	47
3. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi.....	52
4. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii.....	54
ZAŁĄCZNIKI	57
Załącznik 1 – wzór ankiety	58
Załącznik 2 – tabela ewaluacyjna.....	62

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznymi obowiązujących w Gminie Miłoradz, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030¹ oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz, obowiązującej do 2020 roku. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu Strategicznego, w skład którego wchodzili reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i społeczności lokalnej:

- Arkadiusz Skorek – Wójt, Lider Strategii,
- Anna Celinowska-Nietrzebka – Koordynator ds. programowych GOKiS,
- Agata Gucwa – Radna Gminy,
- Rajmund Kossarzecki – Sekretarz,
- Wojciech Langowski – Radny Gminy,
- Jarosław Mucha – Radny Gminy,
- Lidia Piernicka – Specjalista pracy socjalnej,
- Anna Smolińska – Kierownik Referatu Rozwoju,
- Łukasz Słotwiński – Radny Gminy,
- Katarzyna Sulich – Sołtys wsi Miłoradz,
- Marcin Szesza – Dyrektor GOKiS,
- Dominika Wróbel – Dyrektor GZGK,
- Sylwia Witek – Radny Gminy,
- Tomasz Żuchowski – Przewodniczący Rady Gminy.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Jakub Michałowski – Prezes Zarządu,
- Irma Kuznetsova – Kierownik Zespołu ds. rozwoju usług dla JST,
- Iwona Nowacka – Starszy specjalista ds. rozwoju usług dla JST,
- Agnieszka Osuch – socjolog, trener, konsultant.

¹ Podczas przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030, Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 była na etapie projektu, dlatego podczas przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz opierano się zapisach Załącznika do uchwały nr 99/118/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31.01.2020 r. dot. Projektu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Prace nad Strategią rozpoczęto w marcu 2020 roku, kiedy to Wójt Gminy Miłoradz podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą *design thinking* polegającym na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, pracowników Gminy). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Prace te zostały zrealizowane podczas drugich warsztatów z Zespołem Strategicznym. Następnie skonsultowano te zagadnienia z Zespołem Strategicznym i we wrześniu 2020 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinię mieszkańców Gminy.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY

1. Charakterystyka Gminy

1.1. Informacje ogólne

Gmina Miłoradz położona jest w województwie pomorskim, w południowo-zachodniej części powiatu malborskiego na obszarze Żuław Wiślanych. Obszar Gminy usytuowany jest w dolinie Wisły i Nogatu. Z tego względu naturalną granicę Gminy od strony zachodniej wyznacza koryto rzeki Wisły, a od strony południowej – koryto rzeki Nogat.

Gmina zajmuje obszar o powierzchni 93,75 km² granicząc z gminą Malbork i gminą Lichnowy z powiatu malborskiego, gminą Sztum z powiatu sztumskiego (przez rzekę Nogat) oraz gminą miejską i wiejską Tczew, gminą Subkowy i gminą Pelpin z powiatu tczewskiego (przez rzekę Wisłę). Oddalona jest o około 11 km od siedziby powiatu – Malborka.

Gmina składa się z dziewięciu sołectw: Miłoradz, Pogorzała Wieś, Stara Kościelnica, Mątowny Wielkie, Mątowny Małe, Kończewice, Bystrze, Stara Wisła oraz Gnojewo.

Ryc. 1. Położenie Gminy Miłoradz

Źródło: opracowanie własne.

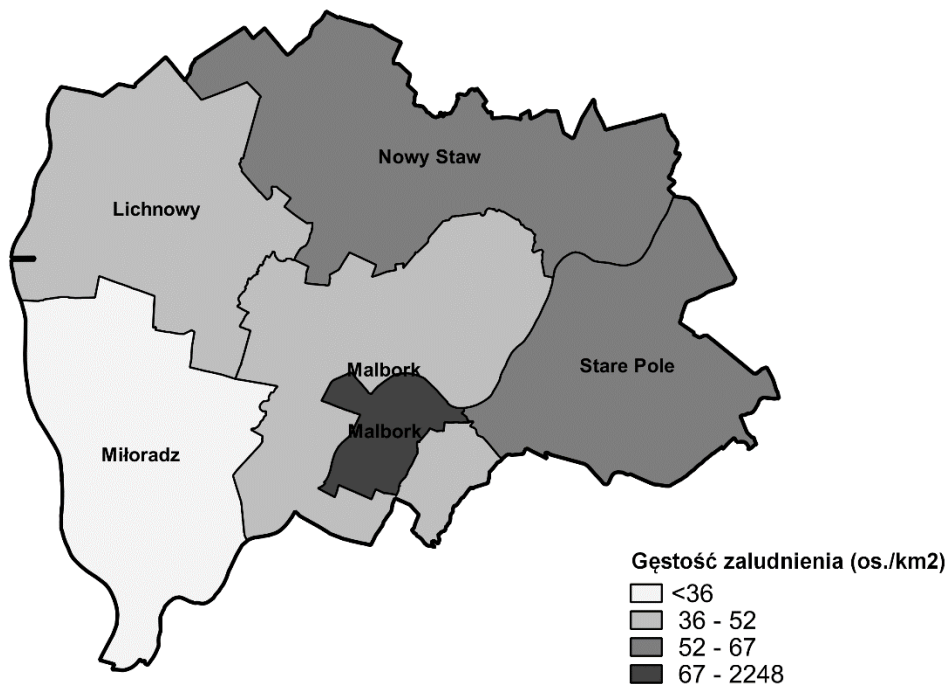
Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 22 tworząc dogodny położenie komunikacyjne z punktu widzenia jego dostępności i szans rozwojowych. Droga ta położona jest na osi wchód-zachód przebiegając przez Malbork i Elbląg i łącząc się z drogą ekspresową S5 (ok. 30 km) w kierunku wschodnim oraz krzyżując się z drogą krajową nr 91 oraz autostradą A1 (ok. 25 km) w kierunku zachodnim. Tym samym czas dojazdu do Gdańska wynosi około 1 godz. Gmina nie posiada połączeń kolejowych.

Transport zbiorowy organizowany jest przez prywatnych przewoźników (AŻ Rydwan i TZ Krzyżanowski). Liczba połączeń w ciągu dnia wynosi 20 (dni robocze), 10 (w soboty) oraz 6 (w niedziele i święta). Autobusy dojeżdżają do wszystkich miejscowości Gminy i dowożą mieszkańców do i z Malborka.

1.2. Demografia

Gmina Miłoradz w 2018 roku liczyła 3 387 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 36 os./km². Z tego względu gęstość zaludnienia Gminy jest najniższa w powiecie malborskim, a także o 17 os./km² niższa od średniej dla pozostałych gmin wiejskich w powiecie.

Ryc. 2. Gęstość zaludnienia w powiecie malborskim w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie malborskim w latach 2014-2018. Wskazać należy, że w ciągu analizowanych lat liczba ludności stopniowo się zmniejszała. Dynamika spadku wynosiła 99,8% i była na takim samym poziomie jak w całym powiecie malborskim. Jedyną gminą, która zanotowała wzrost liczby ludności była Gmina wiejska Malbork. Z zestawienia wynika również, że liczba ludności w Gminie Miłoradz jest najniższa w powiecie i stanowi 5% mieszkańców powiatu. Z kolei mieszkańcy pozostałych gmin wiejskich stanowią średnio 7-8% ludności powiatu.

Tabela 1. Zmiany liczby ludności w powiecie malborskim w latach 2014-2018

JST	2014	2015	2016	2017	2018	udział w 2018 r.	średnia dynamika
powiat malborski	64 257	64 311	64 011	63 911	63 748	100%	99,8%
Malbork (miasto)	38 950	38 931	38 848	38 723	38 570	61%	99,8%
Nowy Staw	7 783	7 807	7 626	7 651	7 695	12%	99,7%
Malbork (gmina wiejska)	4 687	4 728	4 739	4 791	4 792	8%	100,6%
Stare Pole	4 697	4 718	4 706	4 701	4 677	7%	99,9%
Lichnowy	4 725	4 731	4 707	4 648	4 627	7%	99,5%
Miłoradz	3 415	3 396	3 385	3 397	3 387	5%	99,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyczyną spadku liczby mieszkańców Gminy jest wysokie i ciągle zmniejszające się saldo migracji oraz niewielki przyrost naturalny. W 2018 roku różnica między urodzeniami żywymi i zgonami wyniosła 6 osób, a saldo migracji w tym samym czasie było na poziomie -16 osób.

Porównując powyższe wskaźniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle innych gmin można wnioskować, że wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Miłoradz jest na porównywalnym poziomie do średniej w województwie pomorskim, jednak wyższy niż w powiecie malborskim, natomiast wskaźnik salda migracji jest znacznie niższy niż średnio w województwie pomorskim, a także niższy od wskaźnika dla powiatu malborskiego. Przyrost naturalny w Gminie Miłoradz w 2018 roku wynosił 1,77 osób na 1000 mieszkańców, co sytuowało Gminę na drugim miejscu w powiecie malborskim (po Gminie Lichnowy), natomiast saldo migracji wynosiło -4,7 osób na 1000 mieszkańców, tj. było na czwartym miejscu (po Gminie Malbork, Mieście Malbork i Gminie Nowy Staw).

Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w powiecie malborskim w latach 2014-2018

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2018 r.	zmiana wskaźnika od 2014 r.	2018 r.	zmiana wskaźnika od 2014 r.
województwo pomorskie	1,76	-0,19	2,1	0,8
powiat malborski	0,09	-0,41	-3,2	-2,8
Malbork (miasto)	-0,8	-0,44	-2,1	-2
Nowy Staw	-1,97	-4,02	-4,3	0,7
Lichnowy	9,44	7,97	-9,7	-3,4
Malbork (gmina)	0,84	1,48	0	-12,9
Miłoradz	1,77	0	-4,7	-12,7
Stare Pole	-0,43	-4,68	-6,2	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2019 roku liczba mieszkańców Gminy wyniosła 3 325 osób, co potwierdza ciągłą tendencję spadku liczby ludności. Największą miejscowością w Gminie jest Miłoradz, który w 2019 roku liczył 945 mieszkańców (28% ogółu mieszkańców), następnie Kończewice (674 osoby), Pogorzała Wieś (374 osoby), Mątowy Wielkie (327 osób), Stara Kościelnica (247 osób), Gnojewo (206 osób), Bystrze (200 osób), Stara Wiśła (180 osób) i Mątowy Małe (172 osoby).

Odnosząc się do struktury ludności, w Gminie Miłoradz obserwuje się stopniowe starzenie społeczeństwa, choć sytuacja jest nadal korzystniejsza w porównaniu do średniej powiatu czy województwa. W 2018 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności w wieku produkcyjnym w Gminie był na poziomie 17,6%, z kolei w powiecie malborskim wynosił 23,8%, a w województwie pomorskim 24,5%.

Warto również zwrócić uwagę na wskaźnik mieszkańców w wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem). Jego wysoka wartość pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. W Gminie Miłoradz udział osób w wieku kreatywnym jest wyższy niż średnia dla powiatu i województwa. Co więcej, na przestrzeni lat wskaźnik ten rośnie, natomiast zarówno w średnio powiecie malborskim, jak i w województwie pomorskim wskaźnik ten maleje.

Tabela 3. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Miłoradz w 2014 i 2018 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2014	2018	dynamika	2014	2018	dynamika
województwo pomorskie	16,39	15,03	92%	20,20	24,50	121%
powiat malborski	16,04	14,55	91%	19,10	23,80	125%
Miłoradz	15,61	15,94	102%	15,70	17,60	112%

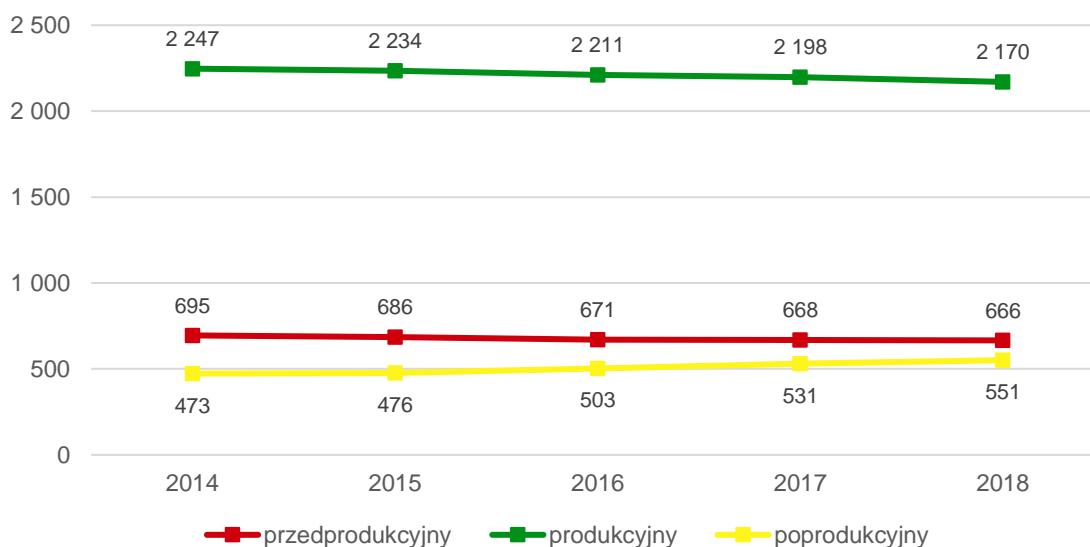
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe wnioski odzwierciedla również wykres poniżej. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć ciągle utrzymuje się na wyższym poziomie niż liczba osób starszych. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. W przyszłości będzie to skutkowało wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, a jednocześnie spadku zapotrzebowania na inne, obecnie jeszcze poszukiwane.

Ryc. 3. Struktura ludności w Gminie Miłoradz w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.3. Gospodarka lokalna i rynek pracy

W Gminie Miłoradz w 2018 roku zarejestrowanych w rejestrze REGON było 265 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 4,1% podmiotów w powiecie malborskim. Należy zwrócić uwagę, że liczba ta rośnie. Na przestrzeni lat 2014-2018 liczba podmiotów zwiększyła się o 30 podmiotów (na podobnym poziomie, co w Gminie Malbork i Gminie Stare Pole). W Mieście Malbork, Gminie Nowy Staw i Gminie Lichnowy tendencja ta była odwrotna.

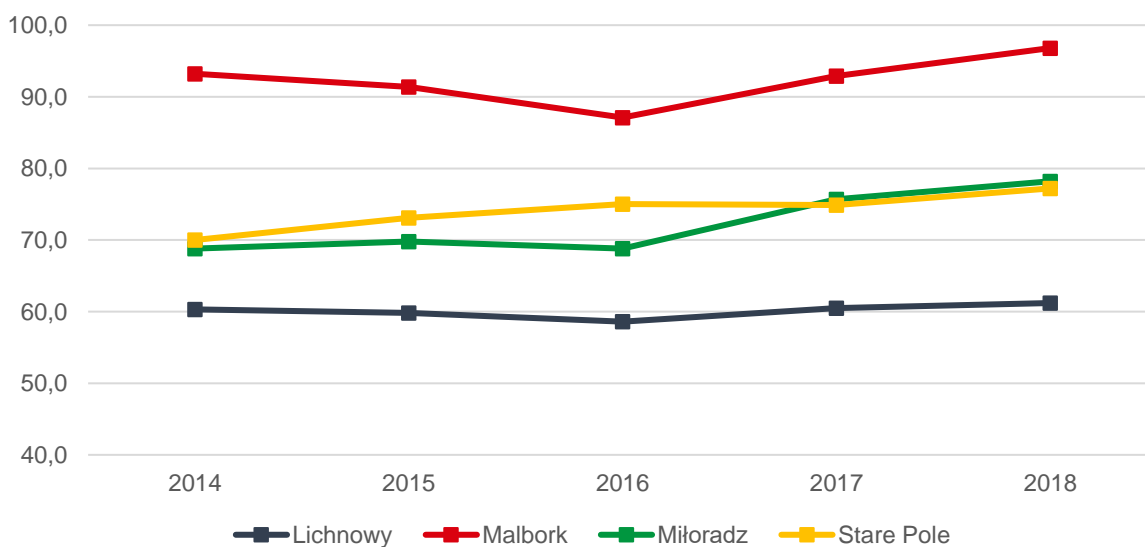
Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie malborskim w latach 2014-2018

JST	2014		2018		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2014-2018
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Malbork (miasto)	4 599	70,9%	4 460	69,6%	-139
Nowy Staw	599	9,2%	578	9,0%	-21
Malbork (gmina)	437	6,7%	464	7,2%	27
Stare Pole	329	5,1%	361	5,6%	32
Lichnowy	285	4,4%	283	4,4%	-2
Miłoradz	235	3,6%	265	4,1%	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uszczegółowieniem informacji o poziomie rozwoju przedsiębiorczości jest analiza liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W analizowanym okresie na tle innych gmin wiejskich w powiecie malborskim, wskaźnik ten był na średnim poziomie i stopniowo wzrastał. W 2018 roku wynosił on 78,2 podmiotów na 1 tys. mieszkańców i był on o 18,6 niższy niż w Gminie Malbork i o 17,0 wyższy niż w Gminie Lichnowy, które uzyskały wartości skrajne. Z kolei na tle powiatu i województwa, wskaźnik przedsiębiorczości jest dość niski. W 2018 roku dla powiatu malborskiego wynosił on 100,6 podmiotów na 1 tys. mieszkańców, a dla województwa był na poziomie 127,1.

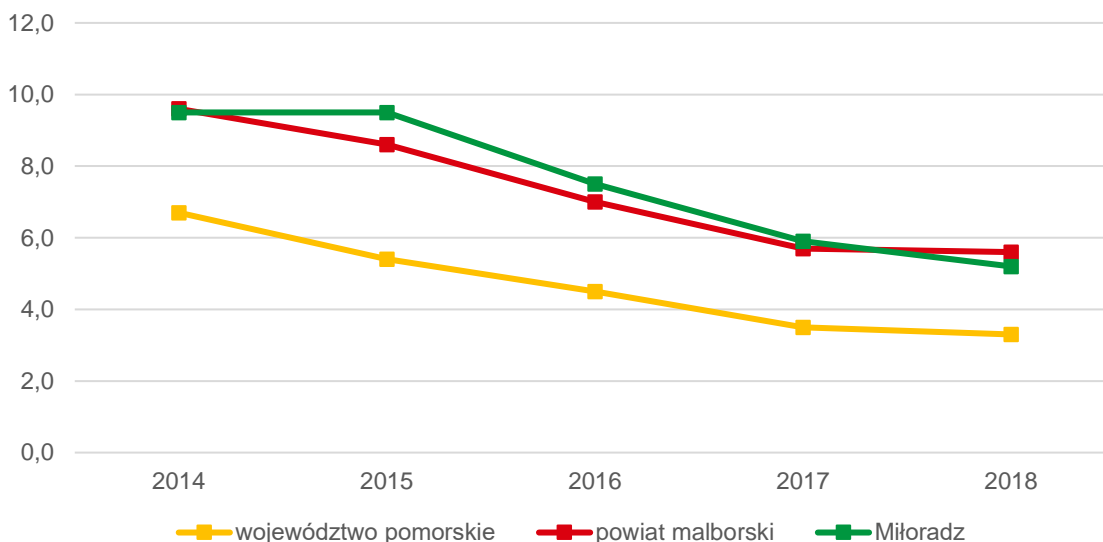
Ryc. 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach wiejskich powiatu malborskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Porównując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu malborskiego wskazać należy, że wskaźnik ten maleje. W latach 2015-2017 wskaźnik ten był nieco wyższy niż średnia dla powiatu, z kolei w 2018 roku był on najniższy wśród gmin powiatu malborskiego i wynosił 5,2% (o 0,4% niżej niż średnia dla powiatu). Należy jednak zwrócić uwagę, że w powiecie malborskim wskaźnik bezrobocia jest na stosunkowo wysokim poziomie, porównując go ze średnią wartością uzyskaną dla województwa pomorskiego, której poziom w 2018 roku wyniósł 3,3%.

Ryc. 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Miłoradz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.4. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Miłoradz posiada charakter typowo rolniczy. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 76,77 km², co stanowi 82% powierzchni Gminy. Prawie 70% gleb to gleby II i III klasy, co wskazuje na duże możliwości produkcyjne. Związane jest to przede wszystkim z ich wysoką przydatnością rolniczą oraz dużą powierzchnią gleb o wysokich klasach bonitacyjnych. Powierzchnia lasów wynosi natomiast 3,19 km² (3%) i są one zlokalizowane głównie na południu Gminy.

Układ ruralistyczny wsi jest zróżnicowany. Wieś Bystrze i Mątowy Wielkie reprezentują układ ulicówki i częściowo wieś folwarczną, Mątowy Małe, Pogorzała Wieś – ulicówkę przywałową, Gnojewo i Stara Wisła – układ ulicowo-placowy, a Stara Kościelnica, Miłoradz i Kończewice – owalnicę. Układy przestrzenne wsi podlegają również ochronie. Na obszarze Gminy wyodrębniono strefy „A”, „B” i „K”, które dzielą je na układy przestrzenne podlegające pełnej lub częściowej ochronie, a wszelkie prace w obrębie danej strefy powinny być opiniowane lub uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Tabela 5. Wykaz stref ochrony układów przestrzennych w poszczególnych miejscowościach

Lp.	Miejscowość / opis	Strefa „A”	Strefa „B”	Strefa „C”
1.	Bystrze Wieś w układzie ulicowym z majątkiem (obecnie Gosp. Rolne w Rękowicie) w południowej części.	--	Obszar całej wsi od kapliczki na północy po zabudowania dawnego PGR na południu.	--
2.	Gnojewo Układ ulicowo – placowy – żuławski. Ochronie podlega układ ruralistyczny wsi.	Teren dawnego cmentarza wraz z kościołem filialnym ujęty lokalnymi drogami, dawny plac wiejski rozciągający się na zachód od kościoła filialnego, od wschodu	Teren całej wsi Gnojewo bez budynków byłego PGR i osiedla mieszkalnego we wschodniej części	--

Lp.	Miejscowość / opis	Strefa „A”	Strefa „B”	Strefa „C”
		teren od kapliczki z terenem kościoła parafialnego po skrzyżowanie z lokalną drogą ograniczającą od południa teren kościoła filialnego, cmentarz przykościelny ewangelicki		
3.	Kończewice Ochronie podlega układ ruralistyczny wsi.	Teren przykościelny z cmentarzem i kościołem, dawną plebanią, drewnianym budynkiem w zachodniej części terenu kościelnego.	Teren całej wsi od skrzyżowania z lokalnymi drogami biegnącymi na północ i południe od linii kolejki wąskotorowej z zabudowaniami i siedliskami.	Zawarta na obszarze od północy zawartym pomiędzy linią kolejki wąskotorowej a wsią, od południa – pomiędzy szosą malborską a wsią – najlepsza ekspozycja sylwetki wioski.
4.	Mątowy Wielkie Ochronie podlega historyczny układ wielodrożny – sakowy.	Teren cmentarza z kościołem, kostnicą, domkami rybackimi, po wał od zachodu.	Obszar całej wsi od drogi na Bystrze i kolejki na Mątowy Małe od północy, po wał przeciwpowodziowy od południowego zachodu.	--
5.	Mątowy Małe Wieś niejednorodna – w północnej części ulicówka, w zachodniej ulicówka przy-wałowa, w południowej pozostałości założenia folwarcznego	--	Cała wieś oraz dawny folwark krzyżacki. Zabudowa wsi pochodzi z okresu od końca XIX w. do lat 20-tych XX w. Są to przeważnie domy kolonijne, czworaki i budynki gospodarcze, na terenie dawnego folwarku pozostałości zabudowań gotyckich (ruina budynku krzyżackiego murowanego z XV w.).	--
6.	Miłoradz Ochronie podlega układ owalnicowy. Większość budynków historycznych (oprócz sakralnych) to murowane domy mieszkalne z przełomu XIX/XX w. i ceglane lub drewniane budynki gospodarcze z tego samego okresu.	Teren kościoła i cmentarz przykościelny: katolicki i protestancki.	Obszar całej wsi po skrzyżowanie lokalnej drogi z drogą Mątowy Wielkie.	Strefa od strony Starej Kościelnicy.
7.	Pogorzała Wieś Chroniony układ przestrzenny ulicówki przywałowej.	Teren kościoła i dwa cmentarze: protestancki i katolicki.	Obszar całej wioski z zabudową i siedliskami.	--
8.	Stara Kościelnica Ochronie podlega układ przestrzenny owalnicowy.	Teren cmentarza z kościołem i dzwonnica.	Teren cmentarza z kościołem i dzwonnica.	Od strony Gnojewa.
9.	Stara Wisła Układ ulicowo-pałacowy	--	Obszar całej wsi.	--

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miłoradz.

Rozwój zabudowy na terenie Gminy ogranicza fakt, że ze względu na swoje położenie cały obszar Gminy jest zagrożony powodzią. Może być to również niekorzystne z punktu widzenia założenia

działalności gospodarczej przez potencjalnych przedsiębiorców i inwestorów. Szczególne zagrożenie występuje w okresie spływu wód wiosennych i letnich, od strony rzeki Wisły. Naturalny zasięg wylewów został ograniczony przez stworzenie wzdłuż rzeki wału przeciwpowodziowego.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miłoradz zostało przyjęte uchwałą nr XXIX/239/09 Rady Gminy Miłoradz z dnia 9 listopada 2009 roku. Od tego momentu Gmina nie dokonywała oceny aktualności Studium, ani nie dokonywała czynności mających na celu jego uaktualnienie. Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę w określonych Studium wynosi 3,9%, w tym najwięcej dotyczy funkcji mieszkaniowej (2%), następnie przemysłowej (1%), usługowej (0,5%) oraz sportowo-rekreacyjnej (0,4%).

Powierzchnia Gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 18,82 km², co stanowi 20% powierzchni Gminy. Dotyczy to głównie obszarów w sołectwach Gnojewo, Pogorzała Wieś, Mątowy Małe oraz obszaru w obrębach Gnojewo, Stara Kościelnica, Miłoradz, Mątowy Wielkie przeznaczonego na lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną.

Tabela 6. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Miłoradz

Lp.	Uchwała	Przedmiot uchwały
1.	Uchwała nr XXXIV/282/10 z dnia 23 czerwca 2010 r. zmieniona uchwałą nr XXIV/201/2013 z dnia 12 sierpnia 2013 r. wraz z tekstem jednolitym ogłoszonym uchwałą nr XXVI/210/2013 z dnia 29 października 2013 r.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w obrębach geodezyjnych Gnojewo, Stara Kościelnica, Miłoradz, Mątowy Wielkie przeznaczonego na lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną w gminie Miłoradz
2.	Uchwała nr XXXIII.209.2017 Rady Gminy Miłoradz z dnia 15 grudnia 2017 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Miłoradz w części obrębów geodezyjnych: Pogorzała Wieś i Mątowy Małe
3.	Uchwała nr VIII.49.2019 Rady Gminy Miłoradz z dnia 3 czerwca 2019 r.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Gnojewo, gmina Miłoradz

Źródło: opracowanie własne.

Na pozostałych obszarach działalność inwestycyjna prowadzona jest w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W latach 2014-2019 wydano średnio 40 decyzji o warunkach zabudowy rocznie. Najwięcej z nich dotyczyło miejscowości Kończewice (64), Miłoradz (25), Pogorzała Wieś (16), Stara Kościelnica i Gnojewo (po 14). Można stąd wnioskować, że w tych sołectwach zauważalny jest największy ruch inwestycyjny. Brak planów miejscowych na tych terenach może utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym, a także z planami i możliwościami Gminy w zakresie zapewnienia infrastruktury podstawowej (drogi, oświetlenie, sieć wodociągowa i kanalizacyjna, sieć gazowa).

Wskazać jednak należy, że Gmina Miłoradz posiada ograniczone możliwości w zakresie inwestycji gminnych. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. Gmina posiadała 300,5296 ha gruntów, co stanowiło 3,9% łącznej powierzchni Gminy. Zestawienie powierzchni gruntów Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zestawienie powierzchni gruntów Gminy Miłoradz

Lp.	Rodzaj gruntu	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
1.	Grunty orne	38,0853	12,67%
2.	Sady	0,2903	0,10%
3.	Łąki trwałe	4,1534	1,38%
4.	Pastwiska trwałe	19,4814	6,48%
5.	Grunty pod lasami i zadrzewieniami	9,6450	3,21%
6.	Grunty pod wodami	14,9800	4,98%
7.	Rowy	8,0689	2,68%
8.	Tereny komunikacyjne (w tym drogi)	156,1437	51,96%
9.	Tereny zabudowane	15,3464	5,11%
10.	Tereny zurbanizowane niezabudowane	7,6234	2,54%
11.	Nieużytki	23,6604	7,87%
12.	Użytki ekologiczne	0,2200	0,07%
13.	Tereny rekreacyjne	2,8314	0,94%
OGÓŁEM		300,5296	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o mieniu komunalnym Gminy Miłoradz według stanu na 31 grudnia 2019 r.

1.5. Walory przyrodniczo-kulturowe i potencjał turystyczny

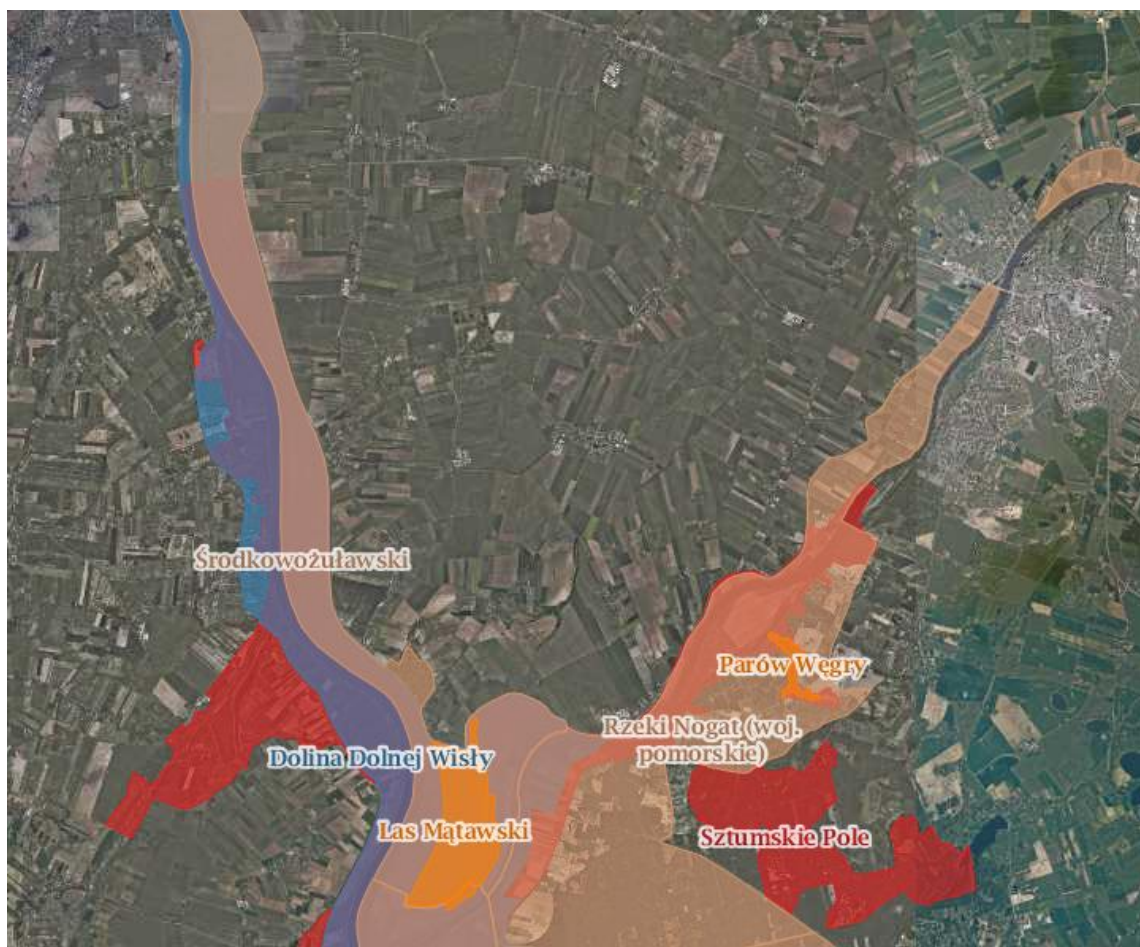
Położenie Gminy Miłoradz w dolinie rzeki Wisły i Nogatu oraz na obszarze zasiedlanym w XIV i XV w. przez zakon krzyżacki, tworzy obszar o unikalnych walorach przyrodniczych i kulturowych.

Teren Gminy jest nizinny, urozmaicony antropogeniczną działalnością w postaci wałów przeciwpodziowych, rzek i kanałów. Obszary cenne przyrodniczo znajdują się w szczególności wzdłuż dolin rzecznych na zachodzie i południu Gminy. Należą do nich:

- 1) Rezerwat przyrody „Las Mątowski”,
- 2) Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat,
- 3) Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- 4) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły,
- 5) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolna Wisła,
- 6) Pomniki przyrody,
- 7) Użytki ekologiczne.

Obszary chronionego krajobrazu znajdujące się w granicach Gminy Miłoradz zostały również zaliczone do krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska jako korytarz ekologiczny dla wydry umieszczonej na „Europejskiej czerwonej liście zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem w skali światowej”. Na obszarze tym zaobserwowano również rzadkie gatunki zwierząt będących od ochroną prawną takie jak bielik, borowiec wielki, mroczek późny, popielica, łasica, wydra.

Ryc. 6. Formy ochrony przyrody w Gminie Miłoradz

Źródło: Geoserwis GDOŚ.

Bogata przeszłość historyczna obszaru spowodowała, że na terenie Gminy znajdują się liczne zabytki. W XIV w. Gmina Miłoradz była zapleczem rolniczym dla zakonu krzyżackiego znajdującego się w Malborku, Sztumie i Kwidzynie stąd najcenniejsze i najstarsze zachowane obiekty powstały w stylu gotyckim. Są to:

- 1) Ossarium w Bystrzu z 1 poł. XIV w. – kaplica cmentarna z cenną gotycką polichromią (jedyny tego typu zabytek w Polsce),
- 2) Kościół p.w. Św. Szymona i Judy Tadeusza w Gnojewie z 1 poł. XIV w. (jeden z najcenniejszych zabytków sakralnych na Żuławach Wiślanych),
- 3) Kościół Parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Kończewicach z 1338 r.,
- 4) Kościół Parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich z 1340 r. (kościół jest również ośrodkiem kultu Błogosławionej Doroty),
- 5) Kościół p.w. Św. Michała Archanioła w Miłoradzu z 1323 r.,
- 6) Kościół Parafialny p.w. Św. Mikołaja w Pogorzałej Wsi z 1340 r.,
- 7) Kościół Parafialny p.w. Św. Jerzego w Starej Kościelnicy z XIV w. z gotyckim dzwonem, który jest najstarszym wytworem sztuki ludwisarskiej na Żuławach.

Na uwagę zasługują również cmentarze mennonickie w Mątowach Małych, Pogorzałej Wsi i Starej Wiśle, które stanowią namacalne ślady pobytu menonitów na Żuławach Wiślanych.

Ryc. 7. Kościół Parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Kończewicach

Źródło: materiały Urzędu Gminy Miłoradz.

Łącznie w gminnej ewidencji zabytków znajduje się 371 obiektów zabytkowych, a najliczniejszymi z nich są domy mieszkalne, zabudowania folwarczne i gospodarcze. Z kolei w wojewódzkim rejestrze zabytków ujętych jest 157 obiektów położonych na terenie Gminy.

Tabela 8. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego z terenu Gminy Miłoradz

Lp.	Miejscowość	Nr rej. woj. pomorskiego	Stary nr rejestru	Obiekt	Organ wpisujący	Data wpisu	Uwagi
1	Bystrze	77	75	kaplica cmentarna	Wojewódzki Konserwator Zabytków - Gdańsk	1957-06-12	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr 75
2	Gnojewo	127	22	kościół parafialny p.w. Św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza z cmentarzem	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1959-12-02	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr 22 kościół p.w. Św. Apostołów Szymona i Tadeusza Judy
3	Gnojewo	127	292/93	***	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	1993-07-27	dawny rejestr zabytków woj. elbląskiego- nr 292/93 - cmentarz przykościelny
4	Gnojewo	171	102	kapliczka przydrożna	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1960-04-05	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr 102
5	Pogorzała Wieś	1438	326/94	kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	1994-02-14	dawny rejestr zabytków woj. elbląskiego - nr 326/94

Lp.	Miejscowość	Nr rej. woj. pomorskiego	Stary nr rejestru	Obiekt	Organ wpisujący	Data wpisu	Uwagi
6	Gnojewo	1423	313/93	kościół filialny p.w. Św. Szymona i Judy Apostołów wraz z dzwonnica; układem wysokiej zieleni cmentarnej i ogrodzeniem cmentarza	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	1993-10-22	dawny rejestr zabytków woj. elbląskiego - nr 313/93
7	Bystrze - 5/7 (d.21)	329	251	Dom	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1962-09-11	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego- nr 251
8	Kończewice - 42	283	202	kościół parafialny p.w. Matki Bożej Wniebowzięcia	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1962-02-23	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego- nr 202
9	Mątowy Wielkie	284	203	kościół parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1962-02-27	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego- nr 203
10	Miłoradz	285	204	kościół parafialny p.w. Św. Michała z cmentarzem, kostnicą, dzwonnica i zielenią wysoką	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1962-02-27	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego- nr 204 kościół p.w. Św. Michała
11	Miłoradz	285	362/94	***	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	1994-06-09	dawny rejestr zabytków woj. elbląskiego - nr 362/94 - cmentarz z kostnicą, dzwonnica i zielenią wysoką
12	Stara Kościelnica – 31	287	206	kościół parafialny p.w. Św. Jerzego	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	1962-03-27	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr 206
13	Mątowy Wielkie 74	A-284	-	Plebania, budynek gospodarczy, cmentarz przykościelny wraz z kostnicą	Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków	2016-03-31	-

Źródło: materiały Urzędu Gminy Miłoradz.

Gmina Miłoradz posiada również potencjał do rozwoju turystyki pielgrzymkowej. W Mątowach Wielkich w 1347 r. urodziła się błogosławiona Dorota, patronka Pomorza, kobiet, matek i odlewników. Postać Doroty z Mątów była pierwowzorem Aldony z powieści Konrad Wallenrod napisanej przez Adama Mickiewicza, a momenty z jej życia opisał Günter Grass w powieści Turbot. W Mątowach Wielkich znajduje się Sanktuarium błogosławionej Doroty (zabytkowy kościół parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła). Sanktuarium chętnie odwiedzają zarówno turyści, jak i pielgrzymi. W Mątowach Wielkich znajduje się również Dom Pielgrzyma. W miejscowości tej corocznie organizowany jest także Bieg i Marsz Nordic Walking błogosławionej Doroty – impreza o charakterze wojewódzkim, w której uczestniczy ok. 200 biegaczy i miłośników marszów nordic walking.

Dodatковым walorem dla rozwoju turystyki w Gminie jest położenie pomiędzy Malborkiem a Tczewem. Według badania frekwencji w atrakcjach turystycznych w latach 2011-2015 na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, zamek krzyżacki w Malborku znalazł się na trzecim miejscu pod względem liczby odwiedzających w Polsce. W 2015 roku odwiedziło go ponad 544 tys. osób. Z kolei Muzeum Wisły w Tczewie odwiedziło prawie 12 tys. osób.

Ofertę turystyczną wzbogacają również produkty lokalne i pozostałe obiekty na terenie Gminy:

- 1) Kozie Sery (Ranczo Pogorzała w Pogorzalej Wsi) – certyfikowany produkt lokalny Żuławskiej LGD;

- 2) Dawna Wozownia – Żuławska Izba Pamięci, która powstała z pasjonatów działających na terenie Gminy Miłoradz i którą odwiedzają turyści chcący poznać historię regionu;
- 3) Jeziorna Osada w Gnojewie – stadnina koni nad jeziorem z funkcją turystyczną i restauracyjną.

Potencjał turystyczny i rekreacyjny, który głównie jest związany z walorami przyrodniczymi, kulturowymi i krajobrazowymi Gminy nie jest jednak wystarczająco wykorzystany. Brakuje infrastruktury turystycznej (dobrej jakości dróg, a także ścieżek rowerowych, bazy noclegowej i gastronomicznej). Słabo jest rozwinięta również strona informacyjna i promocyjna Gminy.

Do bazy noclegowej zaliczyć można wspomniany Dom Pielgrzyma, który dysponuje około 50 miejscami w zmodernizowanym budynku dawnej plebanii oraz całoroczny ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy Jeziorna Osada z około 50 miejscami noclegowymi. Znajduje się tam również stadnina koni, kąpielisko oraz karczma, w której organizowane są imprezy okolicznościowe.

Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju turystyki m.in. w oparciu o produkty turystyczne subregionu nadwiślańskiego, obejmującego również Gminę Miłoradz, został podkreślony w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Priorytetowa interwencja dla tego obszaru zakłada poprawę jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.

1.6. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 22 o długości 10,35 km. Ważną informacją jest fakt, że GDDKiA opracowała projekt przebudowy drogi krajowej na odcinku od mostu na Wiśle (granica Gminy) do miejscowości Gnojewo (ok. 6 km). Projekt uzyskał pozwolenie na budowę. Przewiduje on budowę dróg serwisowych, sygnalizacji świetlnej i ścieżki rowerowej. Drogi serwisowe w znaczący sposób poprawią dostępność komunikacyjną rolnikom, umożliwią bezpieczny wyjazd z pól ciężkich pojazdów rolniczych, odciążą ruch na drogach gminnych i śródpolnych oraz wpłyną na poprawę komfortu życia mieszkańców okolicznych miejscowości.

Gmina Miłoradz w swoich zasobach posiada drogi gminne, śródpolne oraz zakładowe. Do ważniejszych z nich należą:

- 1) Gnojewo – Kończewice (asfaltowa o dł. 3,75 km),
- 2) Kończewice – rzeka Wisła (z płyt drogowych o dł. 1,75 km),
- 3) Stara Wisła – wał rz. Wisły (z podkładów prefabrykowanych o dł. 1,75 km),
- 4) Miłoradz – Pogorzała Wieś (gruntowa o dł. 3,5 km),
- 5) Bystrze – Rekowo (z płyt yomb o dł. 1,7 km),
- 6) Stara Kościelnica – Gnojewo (gruntowa o dł. 2,25 km),
- 7) Stara Kościelnica – Kapustowo (o dł. 2,25 km),
- 8) Pogorzała Wieś – POLHOZ Sp. z o.o. (o dł. 1,3 km),
- 9) Stara Wisła – przepompownia (z płyt yomb o dł. 0,7 km),
- 10) Mątowy Wielkie – droga przez wieś (z płyt yomb o dł. 0,5 km),
- 11) Stara Kościelnica – droga przez wieś (asfaltowa o dł. 0,8 km),
- 12) Mątowy Małe (gruntowa o dł. 2 km),
- 13) Droga powiatowa 2916G – Stara Wisła Baza (z płyt yomb o dł. 1,575 km).

Łączna długość dróg gminnych wynosi 39,6 km, w tym dróg nieutwardzonych – 23,1 km. Raz do roku prowadzony jest ich przegląd.

Urządzenia sieciowe

Zadaniami w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej w Gminie zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Miłoradzu. Na terenie Gminy funkcjonują 4 hydrofornie zlokalizowane w Miłoradzu, Gnojewie, Kończewicach i Starej Kościelnicy. Ponadto Hydrofornia Mątowy Wielkie od 2015 roku po podłączeniu Mątów Wielkich do ujęcia w Miłoradzu została wyłączona z użytkowania. Stan większości sieci jest jednak słaby. Część z nich zbudowana jest z rur azbestowo-cementowych i powinna być wymieniana z uwagi na częstotliwość awarii i zarastanie rur osadami. Stan sieci wodociągowej przedstawia poniższa tabela. Do 2019 roku wybudowano 45 km sieci.

Tabela 9. Stan sieci wodociągowej w Gminie Miłoradz

Obiekt	Stan budynku	Długość sieci (mb)	Liczba ujęć wody
Hydrofornia Miłoradz	średni	10600	3
Hydrofornia Gnojewo	średni	2800	1
Hydrofornia Kończewice	dobry	7250	2
Hydrofornia Stara Kościelnica	dobry	4350	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji o mieniu komunalnym Gminy Miłoradz według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Od 1996 roku w Gminie Miłoradz rozpoczęto budowę sieci kanalizacyjnej, a do 2019 roku wykonano 55,74 km sieci grawitacyjno-tłocznej. Jedynym sołectwem nieskanalizowanym są Mątowy Małe. Ścieki z 8 sołectw przepompowywane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Miłoradzu. Po rozbudowie jej wydajność wynosi 500 m³/dobę i może docelowo obsłużyć 4 tys. użytkowników. Do oczyszczalni dowożone są również ścieki z gospodarstw gdzie nie funkcjonuje sieć zbiorowego odprowadzania, a mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych, których łącznie w 2018 roku było 100. Z kolei liczba przydomowych oczyszczalni ścieków wynosiła 16.

Znaczenie rozwoju sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w Gminie obrazuje również zestawienie głównych inwestycji gminnych z zakresu gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej przeprowadzonych w latach 2012-2019 oraz planowanych na lata następne.

Tabela 10. Główne inwestycje z zakresu gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2012-2020

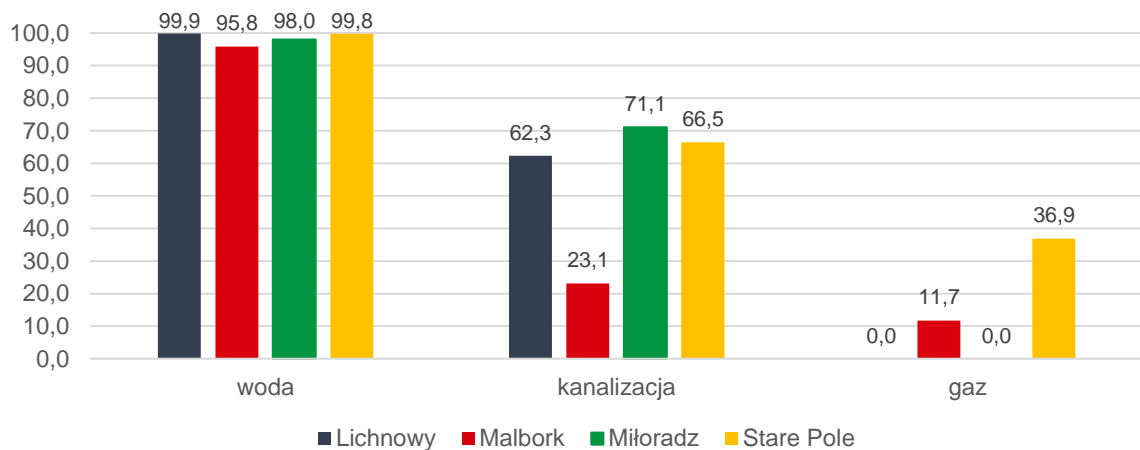
Rok	Inwestycja
2012	wykonanie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bystrze
2013	dokończenie wykonania kanalizacji sanitarnej w Bystrzu, rozpoczęcie modernizacji oczyszczalni ścieków w Miłoradzu
2014	rozbudowa oczyszczalni ścieków w Miłoradzu
2015	wykonanie sieci wodociągowej Miłoradz- Mątowy Wielkie, zakończenie modernizacji oczyszczalni ścieków w Miłoradzu
2016	wykonanie dokumentacji na modernizację ujęcia wody w Miłoradzu, rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Kończewicach
2017	wykonanie sieci wodociągowej w Starej Wiśle
2018	--
2019	zakup pompy głębinowej do hydroforni Miłoradz
2020	modernizacja ujęcia wody w Miłoradzu, modernizacja dwóch przepompowni ścieków w Starej Kościelnicy

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie Gminy brak jest sieci gazowej. Mieszkańcy zaopatrują się w ciepło indywidualnie poprzez paleniska domowe lub butle gazowe.

Tabela poniżej przedstawia dostępność infrastruktury technicznej w Gminie Miłoradz na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu malborskiego w 2018 roku. Stopień zwodociągowania Gminy Miłoradz wynosił 98% i był porównywalny do pozostałych gmin. Największe różnice pomiędzy gminami zauważalne są w zakresie dostępności sieci kanalizacyjnej i gazowej. Gmina Miłoradz posiadała najwyższy stopień skanalizowania równy 71,1% (o 4,6% wyższy od drugiej w kolejności Gminy Stare Pole i o 48% wyższy od ostatniej Gminy Malbork). Wśród analizowanych gmin tylko 2 z nich posiadają sieć gazową. Są to: Gmina Stare Pole, z której korzysta 36,9% mieszkańców oraz Gmina Malbork o stopniu dostępności równej 11,7%.

Ryc. 8. Udział korzystających z instalacji w gminach wiejskich powiatu malborskiego w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy również wspomnieć, że cechą charakterystyczną tereny Gminy, jak i całych Żuław Wiślanych jest gęsta sieć rowów melioracyjnych tworzących zwarty system melioracyjny. Sieć kanałów i rowów odprowadzona jest do zlewni rzeki Nogat. W wyniku wielowiekowego przekształcenia naturalnego systemu odwadniania przez człowieka, naturalny rysunek sieci hydrograficznej został zastąpiony regularnym, geometrycznym. Sieć ta jednak jest zaniedbana, w złym stanie technicznym. Na Żuławach Wiślanych zwierciadło wód gruntowych zalega płytko pod powierzchnią terenu i pozostaje w ścisłym związku z wodami powierzchniowymi.

W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 dla subregionu nadwiślańskiego, w którym znajduje się Gmina Miłoradz, zidentyfikowano również problem w postaci słabej jakości systemów przeciwpowodziowych oraz urządzeń melioracji wodnych, a także niewystarczający dostęp mieszkańców aglomeracji ściekowych do systemów zbierania i oczyszczania ścieków. Strategia ta do 2030 roku zakłada wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu w tym przede wszystkim zmniejszanie zagrożenia powodziowego poprzez właściwe zarządzanie ryzykiem powodziowym, wzrost retencji wodnej, w tym zagospodarowanie wód opadowych i rozszczelnianie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, w tym terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych, a także zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz rozwój gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym.

Gospodarka odpadami

Odbieraniem odpadów na terenie Gminy zajmuje się przedsiębiorstwo wyłaniane w drodze przetargu. Za przetwarzanie odpadów komunalnych, a w szczególności ich sortowanie, kompostowanie i stabilizację biologiczną w sposób pozwalający na maksymalne odzyskiwanie odpadów z papieru, szkła, tworzyw sztucznych i metali oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania odpowiada Regionalna Instalacja Przetwarzania

Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Tczewie. W Gminie funkcjonuje również Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (GPSZOK).

Odpady zmieszane, popiół, plastik i biodegradowalne odbierane są dwa razy w miesiącu, makulatura – co trzeci miesiąc, szkło – co drugi miesiąc, a odpady wielkogabarytowe – 2 razy w roku. Na podstawie uchwały nr XV.107.2020 Rady Gminy Miłoradz z dnia 20 stycznia 2020 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i stawki tej opłaty, stawka opłaty za odbiór odpadów wynosi 25 zł od jednego mieszkańca. Jeżeli właściciel nieruchomości zamieszkałej nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, stawka ta jest podwyższona i wynosi 52 zł miesięcznie od jednego mieszkańca.

Tabela 11. Stan gospodarki odpadami w Gminie Miłoradz w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:	735,92	711,40	862,22	995,06	892,07	964,22
<i>zmieszane</i>	443,40	446,30	526,18	655,02	589,24	593,44
<i>segregowane</i>	292,52	265,10	336,04	340,04	302,83	370,78
Odsetek gospodarstw segregujących odpady komunalne	50,00%	70,00%	70,00%	90,00%	90,00%	98,00%
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	31,46%	29,2%	4,627%	12,8%	14,1%	bd.
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	36,88%	44,4%	35,433%	41,457%	40,0%	bd.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela powyżej przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Miłoradz w latach 2014-2019. Ilość odpadów komunalnych zebranych od mieszkańców, pomimo spadku liczby ludności, stopniowo wzrasta. W 2019 roku z terenu Gminy zebrano 964,22 Mg odpadów, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło 0,29 Mg. Należy jednak zwrócić uwagę, że wzrasta odsetek gospodarstw segregujących odpady komunalne. Udział gospodarstw deklaruujących zbiórkę odpadów w sposób selektywny w 2019 roku wynosił 98% i od 2014 roku zwiększył się dwukrotnie. Udział odpadów segregowanych w zebranych odpadach w 2019 roku wynosił 38%.

W 2018 roku Gmina Miłoradz osiągnęła następujące poziomy:

- 1) poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: 14,1%;
- 2) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła: 40,0%;
- 3) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych: 0%.

W 2016 roku przeprowadzono inwentaryzację miejsc wykorzystywania wyrobów zawierających azbest. Wykazała ona, że powierzchnia dachów obiektów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi wynosi 79,612 m². Najwięcej z nich znajduje się w miejscowościach Mątowy Wielkie i Kończewice (stanowią one 34% powierzchni wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy).

Należy również wskazać, że w Gminie Miłoradz nie wykazano problemu dzikich wysypisk.

Pozostałe działania w ramach ochrony środowiska

Gmina Miłoradz nie ma obowiązującego gminnego programu ochrony środowiska. Ochrona środowiska realizowana jest na podstawie strategii i aktów prawnych wyższego szczebla w ramach zadań bieżących Gminy.

Tabela 12. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach	1	1	2	2	4	2

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2014-2019 wydano 12 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Najważniejsze z nich dotyczyły farmy wiatrowej, elektrowni fotowoltaicznej, modernizacji drogi krajowej, budowy dwóch obór oraz modernizacji linii napowietrznej.

W 2019 r. prowadzono negocjacje ze Spółką Polenergia z Warszawy, w wyniku których udało się doprowadzić do podjęcia przez inwestora decyzji o realizacji farmy wiatrowej na terenie Gminy. Będzie ona składać się z jedenastu turbin wiatrowych o łącznej mocy 38 megawatów położonych na terenach prywatnych między Gnojewem, Starą Kościelnicą i Miłoradzem. W Gminie planowana jest również budowa farm fotowoltaicznych.

Ryc. 9. Projekt położenia farmy wiatrowej w Gminie Miłoradz

Źródło: materiały UG.

Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) został zdiagnozowany w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 dla subregionu nadwiślańskiego. Wśród priorytetowych interwencji tej Strategii znalazł się rozwój OZE, w tym tworzenie wysp energetycznych (także klastry energii oraz spółdzielnie energetyczne). Do takich klastrów należy również Klaster Energetyczny MALBORK-ŻUŁAWY, którego Gmina Miłoradz jest członkiem. Zakłada

on przede wszystkim lokalną produkcję energii, niezależnie się energetyczne obszaru, w tym rozwój farm fotowoltaicznych.

1.7. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Mieszkańcy Gminy Miłoradz w zakresie ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „Primed” z Malborka. Przychodnie działające na terenie Gminy to:

- 1) Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz poradnia pediatryczna w Miłoradzu, ul Główna 24,
- 2) Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz poradnia pediatryczna w Kończewicach.

W Miłoradzu na ul. Żuławskiej działa również apteka. Obsługuje ona od poniedziałku do piątku w godz. 8-19, w sobotę w godz. 8-14, a w niedzielę jest nieczynna. Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się w odległości ok. 12 km w Malborku przy ul. Armii Krajowej 105. Na terenie Gminy brak jest placówek świadczących usługi z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w Gminie Miłoradz zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłoradzu, który zatrudnia 3 pracowników socjalnych (1 pracownik na 1000 mieszkańców). Celem działania GOPS w Miłoradzu jest:

- 1) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne usprawnienia, zasoby i możliwości,
- 2) wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- 3) podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- 4) współpraca na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi celem przezwyciężenia trudnej sytuacji podopiecznych Gminy.

Od 2016 roku liczba podopiecznych objętych pomocą zwiększa się. W 2016 roku wynosiła ona 177 osób, a w 2019 roku zmniejszyła się do 126 osób. Głównymi powodami objęcia pomocą było bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba. Wskaźnik ubóstwa w wymiarze finansowym w 2019 roku był niekorzystny w stosunku do wskaźnika dla powiatu. Sytuacja dla Gminy Miłoradz była korzystniejsza w przypadku wskaźnika warunków życia oraz rynku pracy, choć były one niższe w porównaniu do średniej województwa.

Tabela 13. Wskaźniki ubóstwa w Gminie Miłoradz*

	Gmina Miłoradz	powiat	województwo
Wskaźnik ubóstwa w wymiarze finansowym	-0,45	0,18	0,00
Wskaźnik ubóstwa w wymiarze warunków życia	-0,13	-0,28	0,00
Wskaźnik ubóstwa w wymiarze rynku pracy	-0,48	-0,52	0,00
Zagregowany wskaźnik ubóstwa	-0,35	-0,21	0,00

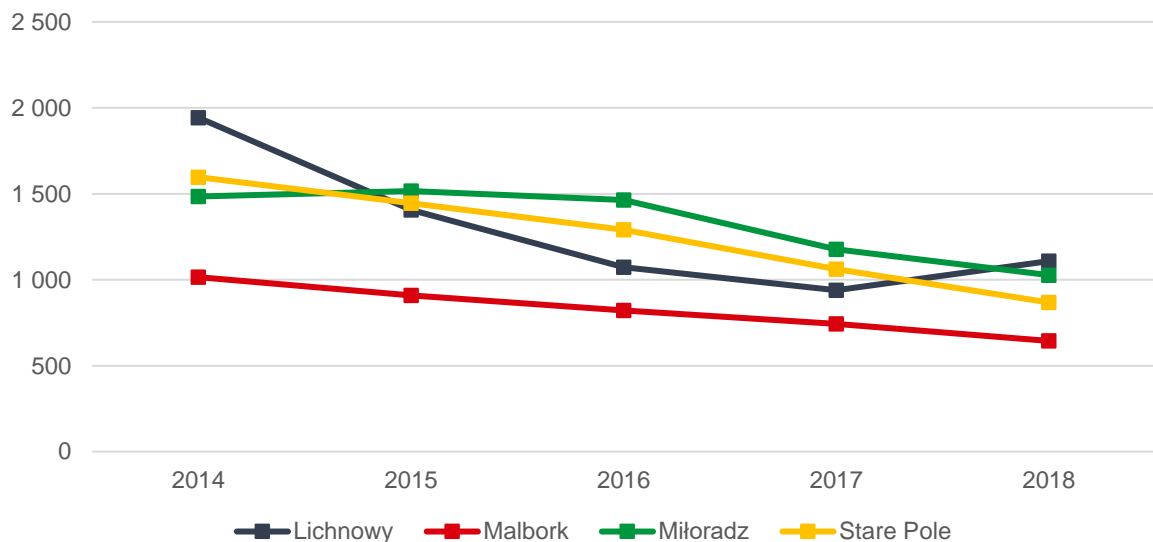
*im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest korzystniejsza dla jednostki.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej w 2019 roku.

Od stycznia 2007 roku funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Kończewicach z przeznaczeniem dla osób powyżej 18 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi i współistniejącymi sprzężeniami. W Gminie brak placówek dziennego wsparcia seniorów, np. domów pomocy oraz klubów seniora.

Poniższy wykres przedstawia beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Miłoradz na tle pozostałych gmin powiatu malborskiego. Należy zauważyć, że we wszystkich analizowanych gminach z wyjątkiem Gminy Lichnowy, wskaźnik ten się zmniejsza. W latach 2015-2017 był on najwyższy w Gminie Miłoradz, jednak w 2018 roku Gmina spadła na drugą pozycję. Nadal jednak wskaźnik ten utrzymywał się na wysokim poziomie w porównaniu do średniej dla powiatu i województwa. W 2018 roku w Gminie Miłoradz wynosił on 1 027 osób na 10 tys. mieszkańców, w powiecie malborskim – 743, a w województwie pomorskim był on prawie dwa razy mniejszy i wynosił 532 osoby.

Ryc. 10. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach wiejskich powiatu malborskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Do najważniejszych projektów realizowanych w ramach walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w poprzednich latach można zaliczyć:

- 1) „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim – aktywizacja społeczno-zawodowa” realizowany w latach 2016-2017 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- 2) Projekt systemowy „Aktywni+” realizowany w latach 2011-2013, współfinansowany w ramach VII priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej;
- 3) Projekt „Wsparcie środowiska osób niepełnosprawnych z terenów wiejskich i małomiasteczkowych” realizowany w latach 2012-2013, współfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej.

Według stanu na 2019 rok Gmina posiadała 21 mieszkań komunalnych i 5 mieszkań socjalnych. Liczba mieszkań komunalnych co roku się zmniejsza (o 14 mieszkań od 2014 roku).

1.8. Kapitał społeczny

Oświata i wychowanie

Za realizację zadań oświatowych odpowiedzialny jest organ prowadzący szkołę. W 2019 r. praca placówek oświatowych na terenie Gminy odbywała się zgodnie z opracowanymi planami i programami. Gmina Miłoradz w 2019 r. była organem prowadzącym dwóch jednostek oświatowych:

- 1) Zespołu Szkół i Przedszkola w Miłoradzu,
- 2) Szkoły Podstawowej w Kończewicach.

W skład Zespołu Szkół i Przedszkola w Miłoradzu wchodzi Szkoła Podstawowa i Przedszkole Gminne. W zespole znajduje się 10 oddziałów szkoły podstawowej, 1 oddział zerowy i 2 oddziały przedszkolne. Do przedszkola i szkoły podstawowej uczęszczają dzieci z pobliskich sołectw tj. Miłoradz, Mątowy Mały, Mątowy Wielki, Pogorzała Wieś i Stara Kościelnica. Z kolei w Szkole Podstawowej w Kończewicach znajduje się 7 oddziałów szkoły podstawowej, 1 oddział zerowy i punkt przedszkolny. Do Szkoły, oprócz mieszkańców Kończewic, dojeżdżają dzieci z sołectw: Bystrze, Stara Wisła i Gnojewo. Średnia liczba uczniów na 1 oddział w ZSiP w Miłoradzu wynosi 14,8 osób, a w SP w Kończewicach 15,3 osoby. Z kolei na 1 nauczyciela przypada 10,1 uczniów w ZSiP w Miłoradzu i 10,7 uczniów w SP w Kończewicach.

Przedszkole w Miłoradzu otwarte jest w godzinach 7.00-16.00, a oddział przedszkolny w Kończewicach od 8.00-13.00. Średnia wielkość oddziału przedszkolnego w Miłoradzu jest wyższa i wynosi 21,6, a w Kończewicach 11 dzieci. Na terenie Gminy Miłoradz nie ma żłobka.

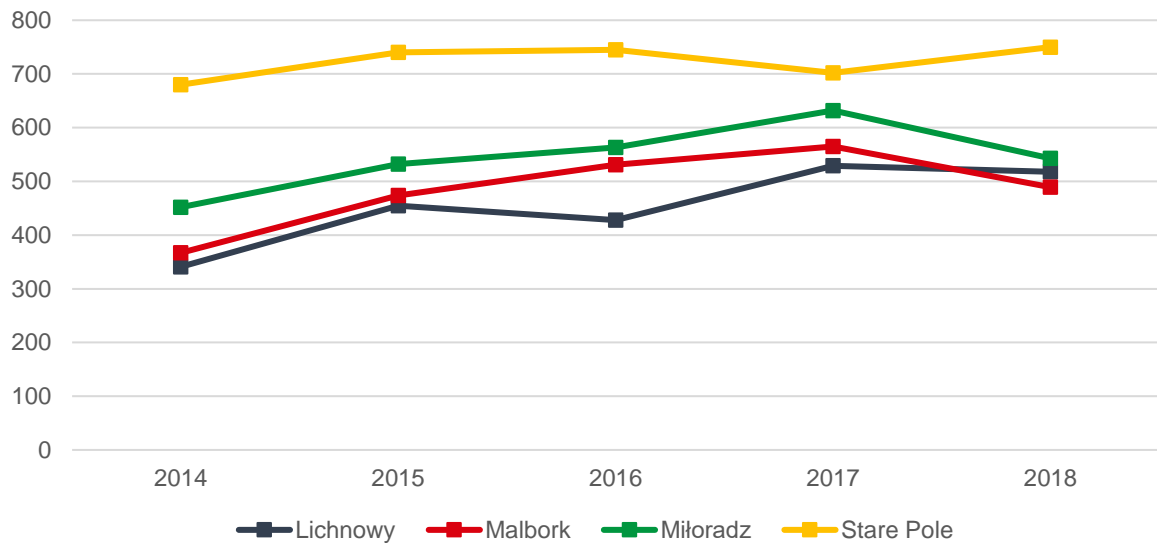
Tabela 14. Liczba uczniów, oddziałów i nauczycieli w gminnych jednostkach oświatowych według stanu na 31 grudnia 2019 r.

Nazwa placówki	Liczba oddziałów szkolnych	Liczba uczniów w szkole	Liczba oddziałów przedszkolnych	Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym	Liczba nauczycieli w pełnym wymiarze
Zespół Szkół i Przedszkola w Miłoradzu	10	148	3	65	21
Szkoła Podstawowa w Kończewicach	7	107	2	22	12
Ogółem	17	255	5	87	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań jednostek oświatowych.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminach wiejskich powiatu malborskiego. Wynika z niego, że poziom dostępności przedszkoli w Gminie Miłoradz jest porównywalny do Gminy Lichnowy i Gminy Malbork. Najwięcej dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczało do przedszkoli w Gminie Stare Pole. W porównaniu do powiatu i województwa wskaźniki te były jednak niskie. W 2018 roku średnio 812 dzieci na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczało do przedszkoli w powiecie malborskim, a w województwie pomorskim było ich 835 (w Gminie Miłoradz w tym samym roku wskaźnik ten wyniósł 543).

Ryc. 11. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminach wiejskich powiatu malborskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Stan bazy dydaktycznej szkół przedstawia tabela poniżej. ZSiP w Miłoradzu wyposażone jest w plac zabaw, pełnowymiarowe boisko trawiaste oraz posiada większą liczbę komputerów i tablic interaktywnych w przeliczeniu na 1 ucznia. Z kolei SP w Kończewicach posiada dodatkowo boisko wielofunkcyjne, jednak stosunkowo gorzej wyposażone jest w komputery i tablice interaktywne. Uczniowie szkół mogą brać udział w różnorodnych kołach zainteresowań: SKS, teatralnych, wokально-muzycznych, czytelniczych, plastycznych, biologiczno-chemicznych, historycznych oraz e-twinningowych. Szkoły nie posiadają jednak klas dwujęzycznych, sportowych, czy integracyjnych, a także gabinetu pielęgniarki, ani stomatologicznego. Duże różnice między szkołami występują w korzystaniu ze szkolnych obiadów, godzinach otwarcia świetlic oraz kursach autobusów. W ZSiP w Miłoradzu zdecydowanie mniej uczniów korzysta z obiadów w szkole (53% w stosunku do 95% w SP w Kończewicach), krócej jest otwarta świetlica, choć w późniejszej porze, a najdłuższy kurs autobusu wynosi 30 min (w SP w Kończewicach 10 min).

Tabela 15. Stan bazy dydaktycznej szkół

	ZSiP w Miłoradzu	SP w Kończewicach
Obiekty sportowe	plac zabaw, pełnowymiarowe boisko trawiaste	plac zabaw, boisko wielofunkcyjne, pełnowymiarowe boisko trawiaste
Sale lekcyjne	11	7
Liczba komputerów stacjonarnych i przenośnych	147 (0,99 na 1 ucznia)	51 (0,48 na 1 ucznia)
Liczba tablic interaktywnych	13 (1,32 na 15 uczniów)	3 (0,42 na 15 uczniów)
Liczba projektorów	15 (1,52 na 15 uczniów)	11 (1,54 na 15 uczniów)
Koła zainteresowań	teatralne, SKS, sztuka, biologiczno-chemiczne, historyczne	teatralne, SKS, wokально-muzyczne, czytelnicze, e-twinning, plastyczne
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie
Doradztwo zawodowe	tak	tak
Dokształcanie nauczycieli	tak	tak
Dzieci korzystające z obiadów w szkole	53%	95%
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak
Godziny otwarcia świetlicy	11.30-15.00	8.15-13.00

	ZSiP w Miłoradzu	SP w Kończewicach
Toalety / prysznice	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	tak / nie	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	nie	nie
Liczba przyznanych stypendiów w 2019 r.	21	18
Liczba uczniów dojeżdżających do szkoły	80 (54%)	55 (51%)
Godzina wyjazdu pierwszego / ostatniego autobusu	7.00 / 16.00	7.45 / 16.25
Najdłuższy kurs autobusu	30 min	10 min

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań jednostek oświatowych.

Najlepsze wyniki, uczniowie osiągają w zakresie przedmiotów humanistycznych. W latach 2017-2019 średni wynik uczniów z Gminy Miłoradz z egzaminu gimnazjalnego z j. polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie był wyższy od średniej powiatowej, wojewódzkiej, a także krajowej. Z przedmiotów przyrodniczych wyniki były porównywalne do średniej, jednak z matematyki i języka angielskiego, poziom ten był poniżej średniej (o 1 pp. z matematyki, 3 pp. z języka angielskiego na poziomie podstawowym i 6 pp. z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w porównaniu do średniej powiatowej w 2019 r.).

Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2017-2019 w Gminie Miłoradz

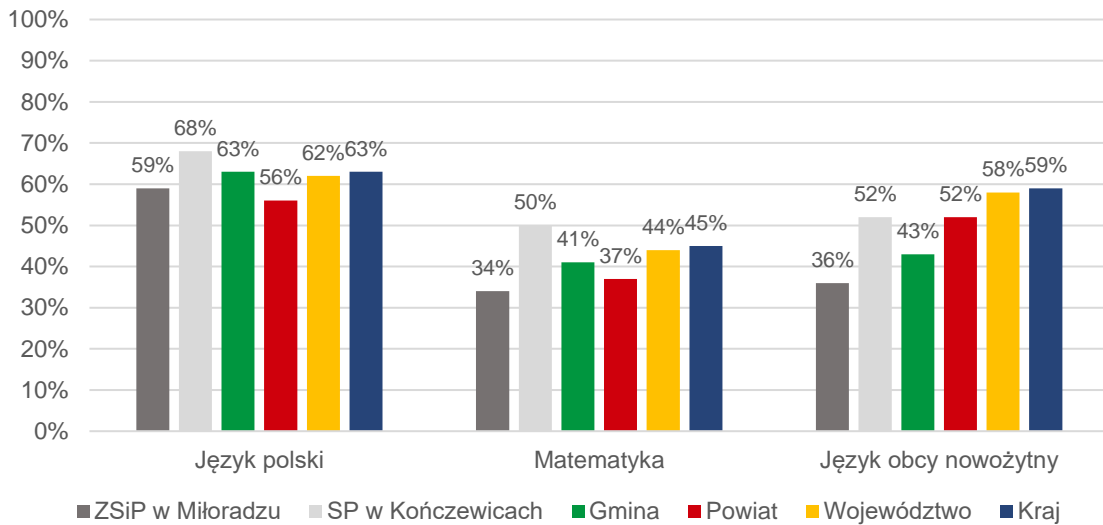
	Średni wynik % gminy			Średni wynik % powiatu w 2019	Średni wynik % województwa w 2019	Średni wynik % kraju w 2019
	2017	2018	2019			
Historia/wiedza o społeczeństwie	60	54	62	57	58	59
Język polski	70	64	65	60	62	63
Przedmioty przyrodnicze	47	51	47	46	48	49
Matematyka	46	45	37	38	42	43
J. angielski – poziom podstawowy	58	62	62	65	68	68
J. angielski – poziom rozszerzony	34	46	44	50	53	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań jednostek oświatowych.

Powyższe dane potwierdzają wyniki z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku. Średni wynik z języka polskiego w Gminie był również wyższy w odniesieniu do średniej powiatowej i wojewódzkiej. Z matematyki wyniki te mieściły się pomiędzy wynikiem dla powiatu a średnią wojewódzką i krajową. Zdecydowanie gorzej uczniowie poradzili sobie z językiem obcym, który w Gminie wynosił 43%, a dla powiatu był on na poziomie 52%, dla województwa – 58% i kraju – 59%.

Na wykresie zauważyć można również różnice w wynikach pomiędzy gminnymi szkołami. W ZSiP w Miłoradzu wyniki te są znacznie niższe niż w SP w Kończewicach. W 2019 roku z języka polskiego różnica ta wynosiła 9 pp., a z matematyki i języka obcego – 16 pp.

Ryc. 12. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Miłoradz w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań jednostek oświatowych.

Uczniowie kontynuują naukę w szkołach ponadpodstawowych znajdujących się głównie w Tczewie i Malborku. Problemem jest jednak dojazd do szkół zlokalizowanych w Tczewie (brak linii autobusowej).

Wspomnieć również należy, że około 14% uczniów z terenu Gminy uczęszcza do szkół położonych na terenie innych gmin. Przyczyną tego jest fakt, że uczniowie są zameldowani na terenie Gminy Miłoradz, ale mieszkają w innym miejscu, często nawet poza granicami kraju.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2015-2019. Można z niej wnioskować, że wydatki na oświatę w Gminie corocznie wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne (średnio 75% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 1,1-1,2 mln zł rocznie. Wydatki majątkowe wystąpiły jedynie w 2015 i 2018 roku i nie przekroczyły 200 tys. zł rocznie.

Tabela 17. Wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie w Gminie Miłoradz w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
WYDATKI OGÓŁEM	4 075 515,03	4 143 573,17	4 428 068,72	5 260 482,30	5 335 795,43
Wydatki bieżące, w tym:	3 988 443,03	4 143 573,17	4 428 068,72	5 068 531,61	5 335 795,43
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>2 848 139,21</i>	<i>3 083 840,15</i>	<i>3 321 269,67</i>	<i>3 839 796,83</i>	<i>4 125 296,47</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>1 140 303,82</i>	<i>1 059 733,02</i>	<i>1 106 799,05</i>	<i>1 228 734,78</i>	<i>1 210 498,96</i>
Wydatki majątkowe	87 072,00	0,00	0,00	191 950,69	0,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	2 841 147,00	2 922 162,00	2 857 377,00	2 977 294,00	3 007 465,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	1 234 368,03	1 221 411,17	1 570 691,72	2 283 188,30	2 328 330,43
Stopień pokrycia	70%	71%	65%	57%	56%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Pomimo rosnącej subwencji, w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała ona w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważa się również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2015 roku wskaźnik ten wynosił 70%, a w 2019 roku obniżył się do poziomu 56%.

Kultura i sport

Działalność w zakresie kultury i sportu w Gminie Miłoradz prowadzi Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Miłoradzu. GOKIS działa na podstawie uchwały nr 10/67 z dnia 5 października 1991 roku Rady Gminy Miłoradz. Do jego głównych celów należą:

- 1) pobudzenie mieszkańców gminy do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym, poprzez udział w organizacji imprez, udział w projektach;
- 2) wyrównywanie szans w dostępie do kultury;
- 3) wzrost poziomu życia kulturalnego na wsi i edukacja kulturalna;
- 4) integracja mieszkańców sołectw;
- 5) organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych;
- 6) podniesienie atrakcyjności gminy i jej promocja w powiecie i województwie.

Prowadzeniem działań edukacji czytelniczej oraz prowadzeniem wypożyczalni księgozbioru zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Kończewicach. W Gminie znajduje się również 6 świetlic wiejskich (w Miłoradzu, Kończewicach, Pogorzalej Wsi, Mątowach Wielkich, Bystrzu i Starej Kościelnicy). Świetlice w Miłoradzu, Kończewicach, Bystrzu i Starej Kościelnicy są po remoncie, a świetlice w Mątowach Wielkich i Pogorzalej Wsi wymagają częściowego remontu.

Remont i doposażenie świetlic w Mątowach Wielkich i Bystrzu został dofinansowany z Fundacji AVIVA w ramach projektu „Tu jest moje miejsce tu jest mój dom, stwórzmy tu RAZEM nasz wspólny kąt”. Świetlice wiejskie w Miłoradzu, Kończewicach i Pogorzalej Wsi zostały również wyposażone w sprzęt multimedialny w ramach projektu dofinansowanego z Fundacji TESCO „Decydujesz, Pomagamy”.

Infrastruktura sportowa w Gminie jest stopniowo modernizowana i dobudowywana. Na terenie Gminy znajduje się stadion, w którego skład wchodzi: boisko do piłki nożnej, bieżnia, kort wielofunkcyjny, trybuny, boisko treningowe, pawilon dydaktyczno-socjalny i parking dla samochodów. Murawa i podłoże lekkoatletyczne stadionu wymaga jednak kompleksowej modernizacji. W sąsiedztwie znajduje się kompleks sportowy wybudowany w 2014 roku w ramach programu „Orlik”, a na terenie sąsiadującym z Orlikiem znajduje się kort tenisowy oraz teren rekreacyjny ze sceną widowiskowo-koncertową, utwardzonym placem przed nią, oświetleniem, alejkami spacerowo-rozerowymi oraz małą architekturą i nasadzeniami zieleni ozdobnej.

Tabela 18. Wydarzenia cykliczne organizowane w Gminie Miłoradz

Nazwa wydarzenia	Lata organizacji
Doroty – Noworoczny Stół Gminy Miłoradz	2015-2019
Finał WOŚP	2018, 2019
Gminne Spotkania Kabaretowe	2016-2019
Bieg i Marsz Nordic Walking o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego	2019
Dzień Gminy – Żuławski Festiwal Smaków	2016-2019
EKO DAY – Powiatowy Piknik Ekologiczny	2015-2019
Gminne Zawody Wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Miłoradz	2015-2019
Gminne Święto Plonów	2015-2019
Powiatowe Święto Plonów	2016
Żuławski Bieg i Marsz Nordic Walking Błogostawionej Doroty	2019
Ogólnopolski Turniej Szachowy im. Mirosława Gardzielewskiego	2015-2019
Świąteczne Spotkanie Mieszkańców Gminy Miłoradz	2015-2019

Źródło: opracowanie własne.

Powyższa tabela przedstawia wydarzenia cykliczne organizowane w Gminie Miłoradz z zakresu kultury i sportu. Najdłuższe z nich odbywają się od 2015 roku. Żuławski Festiwal Smaków jest dodatkowo finansowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w ramach umowy partnerskiej ze Stowarzyszeniem Młodzi dla Żuław.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Miłoradz nie posiada na swoim terenie komisariatu policji. Zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Malborku. Obszar Gminy należy do rejonu nr 8, którego obsługuje 1 dzielnicowy. W poprzednich latach działalność policji w znacznym stopniu ograniczyła zjawisko spożywania alkoholu i zaśmiecania w okolicach sklepu w miejscowości Kończewice oraz problem psów biegających bez nadzoru właścicieli w miejscowościach Mątowy Małe i Mątowy Wielkie. W okresie 1 stycznia do 30 czerwca 2020 roku zakładanym celem do osiągnięcia jest wyeliminowanie zjawiska nieprzestrzegania przepisów ruchu drogowego poprzez przekraczanie dozwolonej prędkości kierujących pojazdami na terenach zabudowanych miejscowości.

Walka z klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami na terenie Gminy zajmują się członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Miłoradzu i Kończewicach. Jednostka OSP w Kończewicach nie jest ujęta w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Łącznie w latach 2015-2019 jednostki brały udział w 118 akcjach gaśniczych i 152 pozostałych akcjach.

Tabela 19. Liczba akcji OSP w Gminie Miłoradz w latach 2015-2019

Nazwa jednostki	2015		2016		2017		2018		2019	
	Pożar	Inne	Pożar	Inne	Pożar	Inne	Pożar	Inne	Pożar	Inne
OSP w Miłoradzu	14	16	22	22	24	44	30	16	26	33
OSP w Kończewicach	1	2	0	6	0	1	1	4	0	8
OGÓŁEM	15	18	22	28	24	45	31	20	26	41

Źródło: opracowanie własne.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

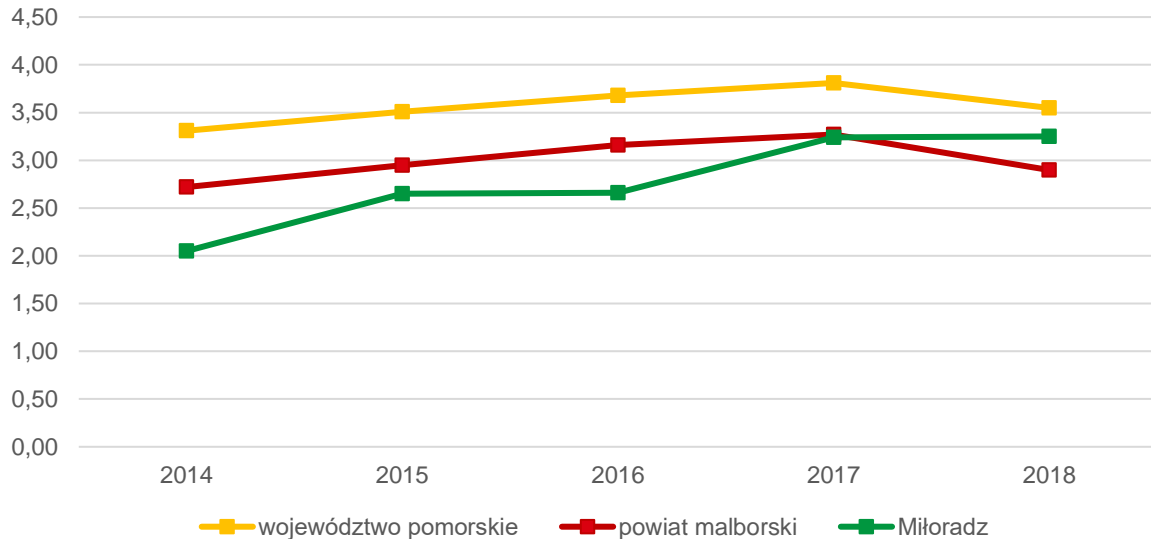
Według stanu na 2020 rok w KRS zarejestrowanych było 9 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj:

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Miłoradzu,
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Kończewicach,
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Mątowach Wielkich (jednostka nie funkcjonuje),
- 4) Stowarzyszenie Gmin i Powiatu Malborskiego,
- 5) Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Miłoradz „Trójkąt Żuławski” (w likwidacji),
- 6) Stowarzyszenie na rzecz oparcia społecznego i rozwoju „Perspektywa”,
- 7) Fundacja Przyszań (zajmująca się opieką nad osobami starszymi i bezdomnymi, ściśle współpracą z GOPS-em),
- 8) Stowarzyszenie Młodzi dla Żuław (zajmujące się dbaniem o zrównoważony rozwój Gminy Miłoradz oraz terenu Żuław, pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na wydarzenia gminne, podejmowaniem inicjatyw społecznych i ściśle współpracą z GOKiS),
- 9) Stowarzyszenie Dawna Wozownia na Żuławach.

Jak wynika z poniższego wykresu, liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie Gminy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców zwiększała się i w 2018 roku była

wyższa od średniego wskaźnika dla powiatu malborskiego. W Gminie Miłoradz wskaźnik ten wynosił 3,25, w powiecie malborskim 2,90, a w województwie pomorskim 3,55. Co więcej, w 2018 roku był on najwyższy wśród gmin wiejskich powiatu malborskiego.

Ryc. 13. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Miłoradz na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie funkcjonują również organizacje prowadzące działalność sportową:

- 1) Przyjacielskie Stowarzyszenie Sportowe w Kończewicach,
- 2) Gminny Ludowy Klub Sportowy DELTA w Miłoradzu,
- 3) Uczniowski Klub Sportowy HERKULES w Miłoradzu.

W 2019 roku dla powyższych organizacji Gmina udzieliła dotacji w ramach Programu współpracy Gminy Miłoradz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na łączną kwotę 30.000 zł (dotacja dla klubów sportowych). Gmina nie posiada młodzieżowej rady gminy i rady seniorów.

Gmina Miłoradz współpracuje również ze związkami i stowarzyszeniami międzygminnymi., do których należą:

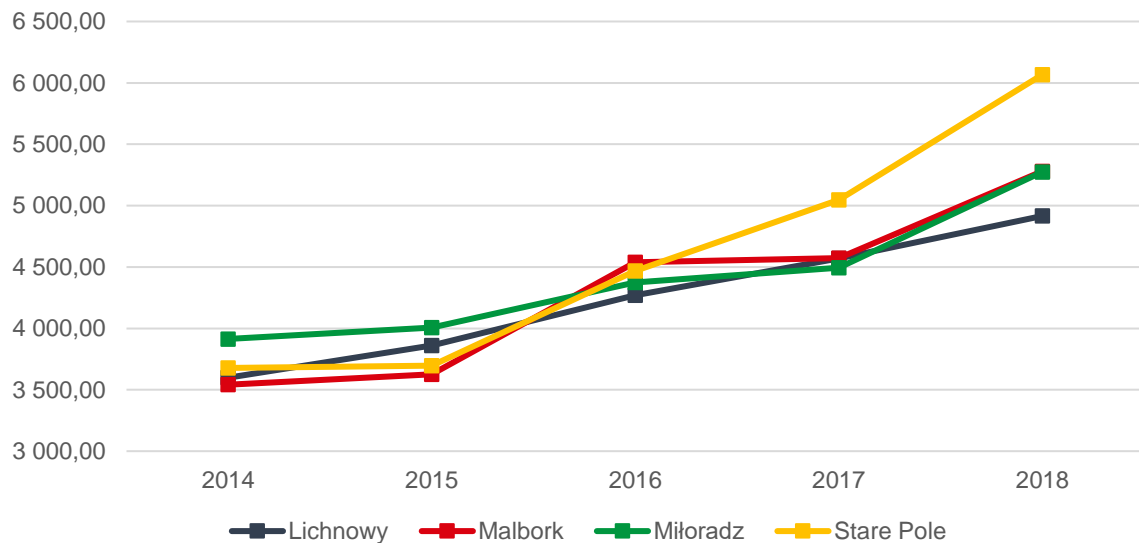
- 1) Żuławska Lokalna Grupa Działania, której celem jest m.in. promocja i wspieranie rozwoju obszarów wiejskich położonych w gminach należących do Stowarzyszenia, promocja i rozwój turystyki wiejskiej, promocja środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych, organizowanie, udział i finansowanie targów, wystaw, festiwali, festynów, przeglądów, happeningów, pokazów służących promocji regionu i jego tożsamości kulturowej;
- 2) Stowarzyszenie Gmin RP, którego celem jest działanie na rzecz poprawy warunków życia ludności zamieszkującej teren działania Stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przygranicznych;
- 3) Klaster Energetyczny MALBORK-ŻUŁAWY, którego celem jest rozwój energetyki rozproszonej służącej poprawie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego przy jednoczesnej maksymalizacji efektywności ekonomicznej;
- 4) Stowarzyszenie Gmin i Powiatu Malborskiego, którego celem są działania na rzecz powiatu malborskiego i jego gmin.

1.9. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2015-2019 dochody Gminy Miłoradz corocznie się zwiększały z poziomu 13,6 mln zł w 2015 roku do 17,6 mln zł w 2019 roku. Wyjątek stanowił 2018 rok, w którym w wyniku wysokiej dotacji majątkowej dochody wyniosły 17,8 mln zł. Przeliczając dochody na 1 mieszkańca wynosiły one średnio 4.413,30 zł, co sytuuje Gminę na średnim poziomie w stosunku do pozostałych gmin wiejskich w powiecie. W 2018 r. dochód na 1 mieszkańca w Gminie Miłoradz wyniósł 5.275,19 zł i był on mniejszy o 791,55 zł od Gminy Stare Pole, która uzyskała najwyższy wynik w powiecie (6.066,74 zł).

Ryc. 14. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu malborskiego

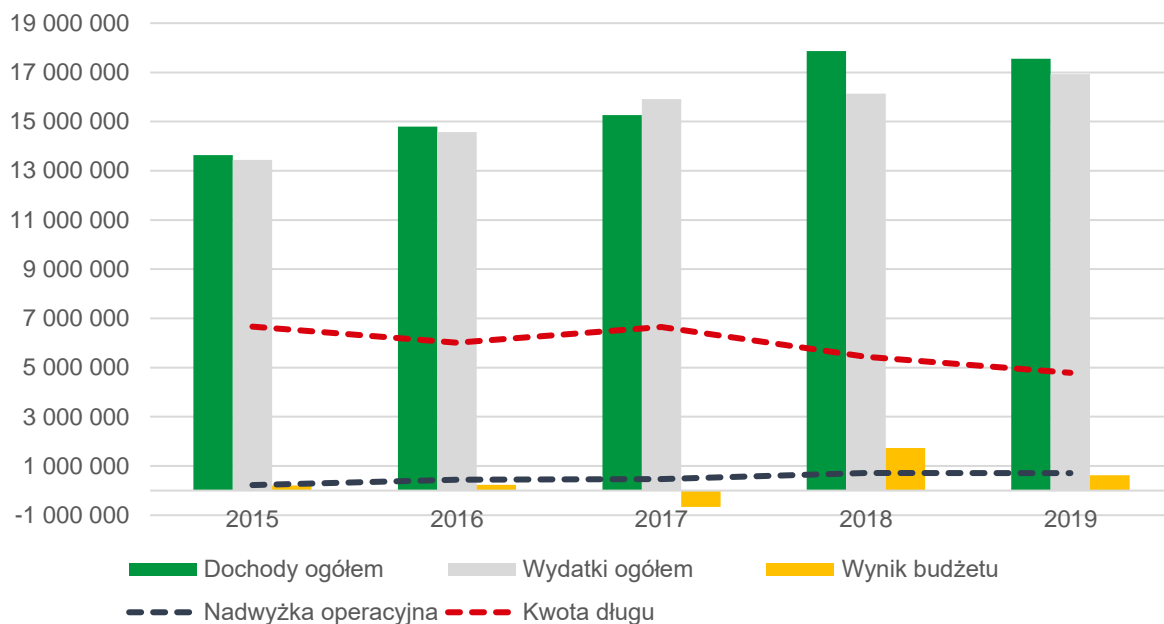

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 92%). Wiodący wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się dochodów z tyt. dotacji na cele bieżące oraz subwencji.

Corocznie wzrastają również wydatki Gminy. Spowodowane jest to znacznym wzrostem wydatków bieżących (w szczególności wydatków na wynagrodzenia pracowników). W 2015 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 11,1 mln zł i do 2019 roku wzrosły o 5,6 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Miłoradz w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) corocznie wzrastał. W 2019 roku wynosił on 710,8 tys. zł (w 2015 roku był na poziomie 224,6 tys. zł).

Ryc. 15. Wykonanie budżetu Gminy Miłoradz w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

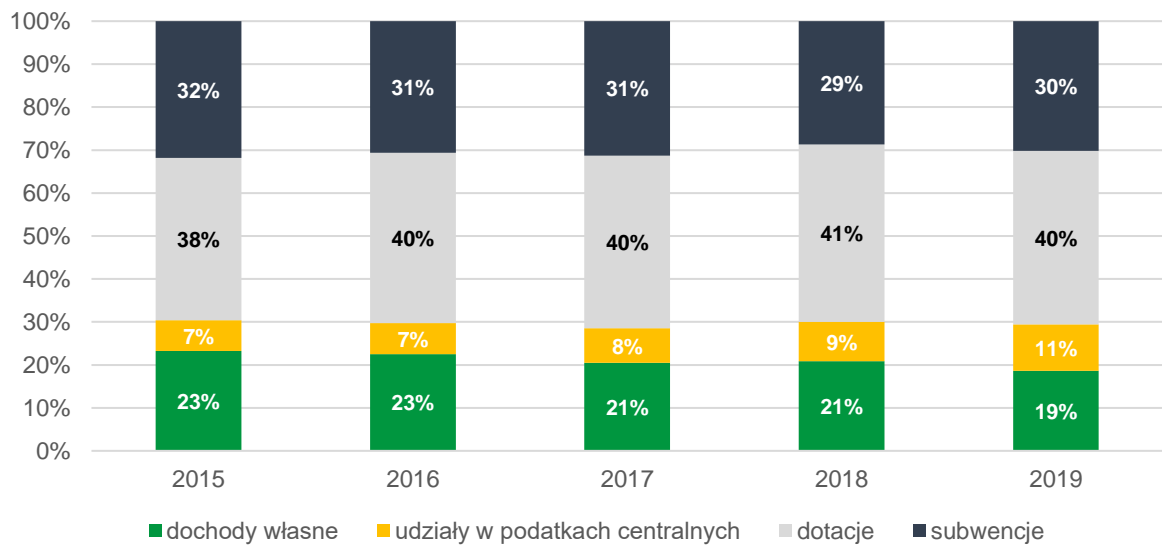
Należy jednak wspomnieć, że corocznie spadają wydatki ponoszone na inwestycje (od 2,4 mln zł w 2015 roku do 0,3 mln zł w 2019 roku) na skutek konieczności pokrywania spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań z części nadwyżki budżetu. W latach 2015-2019 rozchody budżetu kształtowały się średnio na poziomie 1,0 mln zł, a kwota długu na koniec 2019 roku wyniosła 4,8 mln zł (27% w stosunku do dochodów ogółem).

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W latach 2015-2019 dochody własne Gminy Miłoradz utrzymywały się na stałym poziomie i wynosiły średnio 3,3 mln zł. Zauważalny jest jednak coroczny spadek ich udziału w dochodach ogółem (od 23% w 2015 roku do 19% w 2019 roku). Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Miłoradz w 2019 roku wynosiły 30%, co znacznie ogranicza możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, ponieważ ich wysokość nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Ryc. 16. Struktura dochodów Gminy Miłoradz w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W zakresie tej kategorii największe znaczenie mają dochody z PIT generujące w analizowanym okresie średnio 1,3 mln zł rocznie, następnie podatek rolny – 1,2 mln zł i podatek od nieruchomości – 0,6 mln zł. Wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 1,2 tys. zł rocznie, co oznacza, że działalność przedsiębiorstw na terenie Gminy jest niewielka.

Tabela 20. Baza podatkowa Gminy Miłoradz w latach 2015-2019

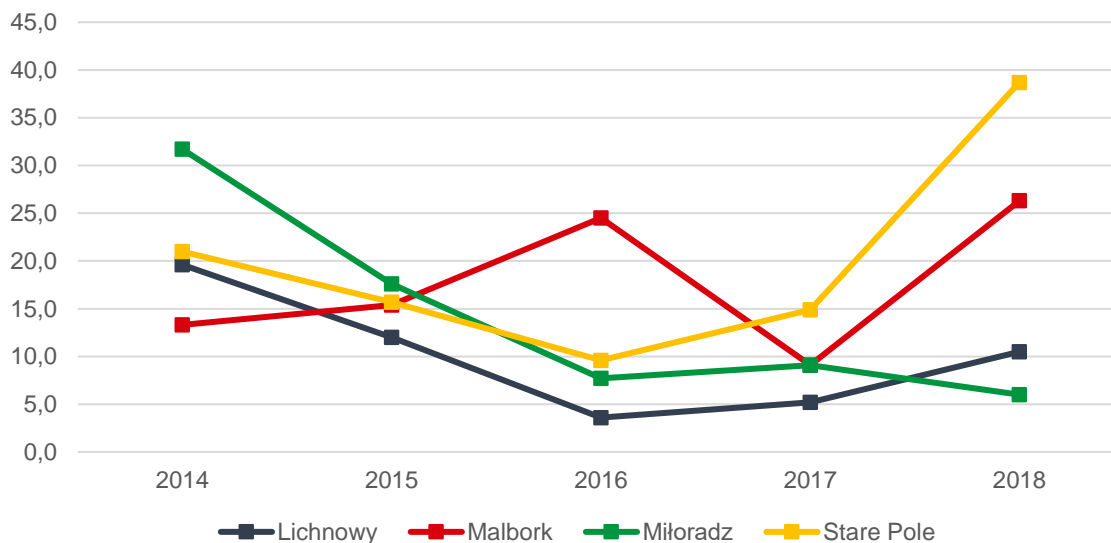
	2015	2016	2017	2018	2019
PIT	972 321,00	1 065 124,00	1 222 303,00	1 625 935,00	1 892 096,00
CIT	823,29	1 024,76	237,06	2 332,06	1 450,44
podatek rolny	1 344 037,57	1 149 046,44	1 155 957,40	1 153 520,87	1 211 157,14
podatek od nieruchomości	520 558,89	558 182,75	597 988,57	656 734,91	687 633,43
podatek leśny	6 047,70	5 901,00	6 326,00	6 552,40	6 355,00
podatek od środków transportowych	61 374,90	75 056,00	89 703,30	84 114,80	77 366,50
karta podatkowa	5 566,00	6 549,78	2 311,36	254,58	7 392,40
podatek od czynności cywilnoprawnych	44 964,20	64 203,00	62 108,00	100 386,00	101 997,00
wpływy z opłaty skarbowej	11 032,00	14 274,00	13 833,00	13 927,21	12 380,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, największy ich udział przypadają na w działach: oświata i wychowanie (średnio 30% w latach 2015-2019), pomoc społeczna (17%), rodzina (17%), administracja publiczna (10%), rolnictwo i łowiectwo (7%) oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6%).

Jak wcześniej wspomniano, w wydatkach ogółem nieznaczny jest udział wydatków inwestycyjnych. W 2015 roku stanowiły one 18% wydatków, a w 2019 roku spadły do poziomu 2%. Jest to najniższy wynik w porównaniu do pozostałych gmin wiejskich powiatu malborskiego.

Ryc. 17. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu malborskiego

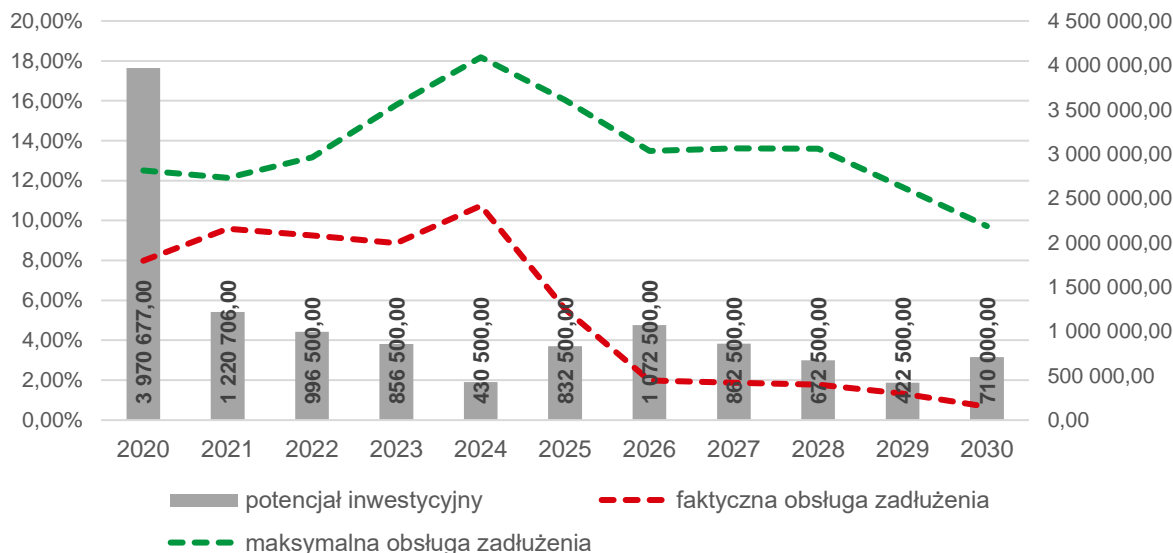

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Miłoradz na lata 2020-2030 zgodnie z uchwałą nr XVIII.122.2020 Rady Gminy Miłoradz z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miłoradz na lata 2020-2030. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Ryc. 18. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Miłoradz na lata 2020-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XVIII.122.2020 Rady Gminy Miłoradz z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miłoradz na lata 2020-2030.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego,

maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Miłoradz pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2020-2030. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie obowiązywania strategii wyniesie około 8 mln zł.

2. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

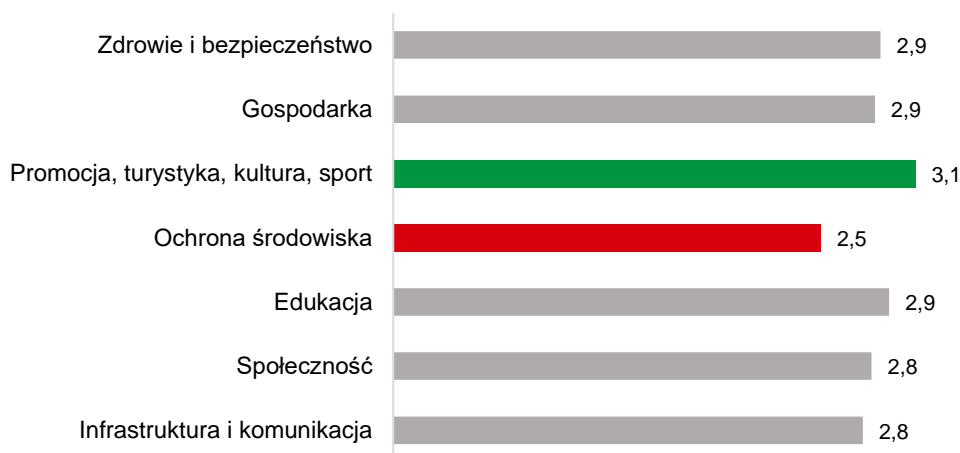
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Miłoradz przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 27 marca do 15 kwietnia 2020.

Respondenci odpowiadali na 14 pytań z zakresu infrastruktury i komunikacji, społeczności, edukacji, ochrony środowiska, promocji, turystyki, kultury i sportu, gospodarki oraz zdrowia i bezpieczeństwa. Łącznie zebrano 88 ankiet, z których największą część respondentów stanowiły kobiety (69,3%). Pod względem wieku mieszkańców, najczęściej z nich było w przedziale 26-45 lat (63,6%), a 58% wszystkich respondentów posiadało wykształcenie wyższe. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 1 do opracowania.

2.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Miłoradz w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie promocji, turystyki, kultury i sportu (średnia ocena wynosiła 3,1), z kolei najgorzej ochronę środowiska (średnia ocena wynosiła 2,5). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,8 do 2,9. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,82 (nieco poniżej średniej).

Ryc. 19. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do sieci gazowej (1,3). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie działań realizowanych na rzecz poprawy jakości powietrza (wymiana pieców), powszechności odnawialnych źródeł energii oraz jakości i dostępności ścieżek rowerowych. Powyższe elementy uzyskały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, że mieszkańcy mają w stosunku do nich złą i bardzo złą opinię.

Tabela 21. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Infrastruktura i komunikacja	Jakość sieci kanalizacyjnej	Dostęp do sieci gazowej
Społeczność	Możliwość czynnego uczestniczenia w działaniach społecznych (m.in. organizacjach społecznych)	Dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
Edukacja	Dostęp do edukacji przedszkolnej	Dostęp do edukacji pozaszkolnej (np. pracownie techniczne, plastyczne, laboratoria, punkty edukacyjne, edukacja senioralna)
Ochrona środowiska	Czystość powietrza (odczuwalna)	Działania realizowane w zakresie ochrony środowiska: wymiana pieców
Promocja, turystyka, kultura, sport	Organizacja wydarzeń, imprez na terenie Gminy	Usługi turystyczne na terenie Gminy
Gospodarka	Rozwój rolnictwa	Możliwość zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie Gminy
Zdrowie i bezpieczeństwo	Bezpieczeństwo publiczne	Bezpieczeństwo na drogach gminnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji przedszkolnej, organizacja wydarzeń i imprez na terenie Gminy, rozwój rolnictwa, możliwość założenia działalności gospodarczej, możliwość czynnego uczestnictwa w działaniach społecznych, liczba przystanków autobusowych oraz jakość nauczania w szkołach, co oznacza, że mieszkańcy najbardziej doceniają działalność oświatową w Gminie, inicjatywy społeczne oraz lokalną przedsiębiorczość (powyższe obszary zdobyły ocenę powyżej 3,5).

Ryc. 20. Główne problemy mieszkańców Gminy wskazane w ankietach

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Pomimo tego, że mieszkańcy wysoko oceniają wskazane powyżej obszary, nadal jednak w ich opinii wymagają one szczególnej interwencji. Wśród głównych problemów wskazanych przez ankietowanych znalazły się: brak alternatywy spędzania wolnego czasu, mało rozwinięta przedsiębiorczość, brak możliwości rozwoju osobistego, brak rynku lokalnego oraz problemy społeczne. Spośród zamkniętej listy odpowiedzi respondenci mogli również wskazać inne problemy rozwojowe Gminy. Pod tym względem najczęściej pojawiającym się problemem był brak chodników i ścieżek rowerowych.

2.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się budowa ścieżek pieszo-rowerowych (18% odpowiedzi), następnie budowa infrastruktury drogowej (10%), modernizacja i budowa dróg gminnych (9%), modernizacja hydroforni i sieci wodociągowych (8%), a także rozbudowa sieci gazowej i rozwój odnawialnych źródeł energii (po 8%). Najmniej priorytetowa według mieszkańców jest rozbudowa Urzędu Gminy, rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja świetlic wiejskich).

Ryc. 21. Główne priorytety rozwoju Gminy Miłoradz według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wskazuje ono również na pożądane priorytety rozwoju według mieszkańców Gminy. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na ekologię, czyste powietrze, innowacyjność poprzez promowanie odnawialnych źródeł energii, szlaki rowerowe, miejsca do wspólnego spędzania wolnego czasu, atrakcyjne tereny rekreacyjne, estetyka miejscowości, zadbane drogi, wykorzystanie terenów Wisły i Nogatu do rozwoju turystyki, krajobraz, zabytki, agroturystyka, produkty lokalne, a także błogosławiona Dorota z Mątow wraz z Sanktuarium w Mątowach Wielkich.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) ochrona środowiska,
- 2) infrastruktura techniczna,
- 3) zwiększenie oferty społecznej,
- 4) turystyka i rekreacja.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Gminie jest wykorzystanie jej walorów krajobrazowych i kulturowych do stworzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie, a także poprawa oferty dla różnych grup społecznych (dzieci, młodzieży i seniorów). Podstawą do tworzenia warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji, na którą wskazują wyniki ankiety, powinna być poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz jakości infrastruktury technicznej (drogi, chodniki, ścieżki pieszo-rowerowe, odnawialne źródła energii, czy też modernizacja sieci wodociągowych).

3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 27 marca do 15 kwietnia 2020 roku;
- 4) wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z pracownikami jednostek organizacyjnych Gminy i pozostałymi interesariuszami Strategii w dniu 19 maja 2020 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Miłoradz przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dogodne położenie komunikacyjne między Malborkiem i Tczewem, przy drodze krajowej nr 22 • bliskość autostrady A1 i drogi krajowej nr 91 na osi północ-południe • duży udział mieszkańców w wieku kreatywnym w ogólnej liczbie mieszkańców • rosnąca liczba podmiotów gospodarczych • zmniejszające się bezrobocie • wysokie walory przyrodnicze Gminy (tereny Żuław Wiślanych, w dolinie rzeki Wisły i Nogatu, występowanie obszarów chronionych) • dobre warunki dla rozwoju rolnictwa (żyzne gleby) • bogata historia Gminy i unikatowe zabytki w skali regionu i kraju, w szczególności architektury gotyckiej • występowanie produktów lokalnych (koziersery, Dawna Wozownia, Jeziorna Osada w Gnojewie) • aktywnie działające organizacje społeczne promujące lokalną historię i kulturę • duży stopień zwodociągowania i skanalizowania Gminy, ciągłe nakłady inwestycyjne w tym zakresie • coraz efektywniejsza segregacja odpadów • brak dzikich wysypisk śmieci • współpraca Gminy z Klastrem Energetycznym MALBORK-ŻUŁAWY w ramach rozwoju OZE • szeroka oferta wydarzeń kulturalno-sportowych organizowanych przez Gminę • warunki lokalowe do rozwoju oferty społecznej w postaci świetlic wiejskich • rozbudowywana infrastruktura sportowa (boiska sportowe, orlik) 	<ul style="list-style-type: none"> • mały potencjał inwestycyjny Gminy i niski poziom samodzielności finansowej • słabo rozwinięta komunikacja publiczna, brak komunikacji do Tczewa • mała gęstość zaludnienia (najniższa w powiecie malborskim) • zmniejszająca się liczba ludności • ograniczenia w rozwoju zabudowy przez położenie Gminy w obszarze zalewowym • niewielka ilość terenów inwestycyjnych we własności Gminy • nieaktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego • niski stopień pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • brak infrastruktury sprzyjającej turystyce (przystań, szlaki wodne, rowerowe, agroturystyka) • brak ścieżek rekreacyjnych • słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna • brak punktów informacyjnych dla turystów • niska jakość dróg • zły stan sieci wodociągowej • brak zabezpieczenia środków na modernizację infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej • zły stan melioracji i retencji • brak sieci gazowej (palenie węglem) • zbyt mała działalność Gminy wspierająca program wymiany pieców i usuwanie azbestu • zbyt mała częstotliwość wywozu odpadów • niewystarczające możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie Gminy • niewystarczająca oferta dla seniorów (brak klubu seniora, centrum integracji dla seniorów) • brak miejsc integracji dla młodzieży (puby, restauracje, kluby)

- pozyskiwanie środków zewnętrznych w obszarze kultury i sportu
- regularne doposażanie szkół (programy, sale, tablice)

SZANSE

- poprawa dostępności Gminy i jakości dróg poprzez przebudowę drogi krajowej nr 22
- poprawa atrakcyjności terenów inwestycyjnych położonych wzdłuż drogi krajowej
- plany województwa pomorskiego związane z rozwojem turystyki, ochrony środowiska, zmniejszeniem zagrożenia powodziowego, dostępem do infrastruktury transportowej i aktywizacją osób starszych w subregionie nadwiślańskim
- rozwój turystyki pielgrzymkowej związanej z kultem błogosławionej Doroty z Mątów
- coraz większa tożsamość lokalna
- trendy w prowadzeniu aktywnego trybu życia (bieganie, wycieczki pieszo-rowerowe)
- duża liczba turystów odwiedzających pobliskie miasta, w szczególności Malbork
- zwiększająca się świadomość ekologiczna i rozwój alternatywnych źródeł energii
- dofinansowania zewnętrzne wspierające rozwój OZE (program „Czyste powietrze”) i wymianę pieców
- dofinansowania zewnętrzne związane z rozszerzaniem oferty dla najmłodszych i seniorów (programy „Maluch+”, „Senior+”)
- przynależność Gminy do związków i stowarzyszeń międzygminnych, których celem są działania na rzecz rozwoju regionu

- brak oferty dla najmłodszych (żłobek, klub malucha)
- mały zasób mieszkań komunalnych i socjalnych
- duże zróżnicowanie wyników egzaminów między szkołami
- mała oferta pozalekcyjna szkół, w szczególności w zakresie przedmiotów ścisłych i językowych
- brak dostępu do edukacji pozaszkolnej
- niedostosowane godziny funkcjonowania szkół z godzinami otwarcia świetlic i dojazdem do szkół
- problemy z dojazdem do szkół ponadpodstawowych w Tczewie
- duże dofinansowywanie działalności szkół ze środków własnych Gminy (niski poziom pokrycia wydatków subwencją oświatową)
- małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy Gminy oraz problemy z komunikacją z mieszkańcami
- słaba oferta służby zdrowia i brak specjalistycznej opieki zdrowotnej
- mała liczba siłowni zewnętrznych
- brak młodzieżowej rady gminy i rady seniorów

ZAGROŻENIA

- zagrożenie powodziowe i wystąpienia katastrofy ekologicznej
- emigracja osób młodych
- zwiększająca się liczba osób samotnych
- starzejące się społeczeństwo
- niska konkurencyjność względem oferty miast
- niska atrakcyjność Gminy z punktu widzenia założenia działalności gospodarczej m.in. ze względu na położenie na obszarze zalewowym
- małe zainteresowanie lokalną sprzedażą towarów
- brak chęci, motywacji ze strony osób starszych do uczestnictwa w życiu społecznym i edukacyjnym
- znikoma dostępność do środków zewnętrznych dla małych gospodarstw
- kryzys finansowy związany z epidemią COVID-19

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Z kolei wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Miłoradz w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając przyjęte założenia misją Gminy Miłoradz jest:

Tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania w przyjaznym i bezpiecznym środowisku oraz rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez wykorzystanie komunikacyjnego potencjału Gminy, jej zasobów wynikających z aktywności i ambicji mieszkańców oraz skutecznego samorządu.

Z kolei wizja Gminy Miłoradz to:

Gmina Miłoradz – atrakcyjna przestrzeń do życia łącząca środowisko naturalne, spuściznę kulturową i historyczną z nowoczesnością. Stawiająca na zrównoważony rozwój poprzez wykorzystanie potencjału komunikacyjnego, aktywności mieszkańców i skutecznego samorządu.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Gminy Miłoradz jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania. Cel ten będzie osiągnięty poprzez rozwój społeczno-gospodarczy, stworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska oraz aktywność mieszkańców i skuteczny samorząd. Ważnym elementem do osiągnięcia celu jest integracja społeczna mieszkańców. Kapitał społeczny to przede wszystkim więzi międzyludzkie, stopień zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Wpływa to na jakość rządzenia w Gminie, zwiększa poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu Gminy, a także przyczynia się do ograniczenia patologii i wykluczenia społecznego. Rozwój Gminy Miłoradz powinien opierać się również na wykorzystaniu jej potencjału komunikacyjnego, wysokich walorów środowiska przyrodniczego, a także spuścizny kulturowej i historycznej w połączeniu z nowoczesnością.

2. Cele strategiczne, operacyjne, działania

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Miłoradz, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

- CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Miłoradz oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju**
- CEL II: Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców**
- CEL III: Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego poprawiająca atrakcyjność Gminy Miłoradz do życia i zamieszkania**

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Miłoradz oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju		CEL II: Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców		CEL III: Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego poprawiająca atrakcyjność Gminy Miłoradz do życia i zamieszkania	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna Gminy	2.1.	Poprawa jakości edukacji dzieci i młodzieży	3.1.	Rozwój infrastruktury turystycznej dostosowany do potrzeb mieszkańców i turystów
1.2.	Zwiększenie jakości i wydajności dostarczonej wody i oczyszczanych ścieków	2.2.	Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych	3.2.	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
1.3.	Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	2.3.	Podnoszenie jakości opieki zdrowotnej	3.3.	Aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i seniorów
1.4.	Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	2.4.	Poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego	3.4.	Budowa oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych
1.5.	Zwiększenie poziomu cyfryzacji Gminy				

Cele strategiczne Gminy Miłoradz odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Z kolei cele osiągnięte w ramach sfery społecznej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną.

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY MIŁORADZ OPARTY NA ZASADACH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

- 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna Gminy**
- 1.2. Zwiększenie jakości i wydajności dostarczanej wody i oczyszczanych ścieków**
- 1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna**
- 1.4. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu**
- 1.5. Zwiększenie poziomu cyfryzacji Gminy**

Gmina Miłoradz posiada wysoki potencjał komunikacyjny. Położona jest między dużymi miastami – Malborkiem i Tczewem, a także w niedużej odległości od głównych szlaków komunikacyjnych (autostrady A1, drogi ekspresowej S5), co stwarza duże szanse rozwojowe. Położenie przy drodze krajowej nr 22 w północnej części Gminy stwarza również dogodne warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej na tym obszarze. Problemem jest jednak mało rozbudowana i słaba jakość dróg gminnych. Może to wpływać na obniżenie się atrakcyjności Gminy i pogarszać jakość życia mieszkańców. Niezbędnym elementem rozwoju gospodarczego jest również sprawnie działająca infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna oddziałująca również na jakość środowiska przyrodniczego. Obecnie stan sieci wodociągowej w Gminie jest zły i obniża jakość dostarczanej wody. Potrzebna jest również modernizacja oczyszczalni ścieków oraz rozwój pozostałej infrastruktury sanitarnej. Rozwój gospodarczy Gminy Miłoradz zostanie zapewniony również poprzez świadomą i aktywną politykę przestrzenną, na podstawie której zostaną wyznaczone tereny pod zabudowę mieszkaniową i działalność gospodarczą zgodnie z ładem przestrzennym.

Rozwój gospodarczy Gminy Miłoradz powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oznacza on dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska. Inaczej mówiąc, zapewnienie takiej skali działalności gospodarczej, która nie będzie powodować negatywnych konsekwencji ujawniających się w środowisku. Obydwa elementy: rozwój gospodarczy i poprawa stanu środowiska stanowiąc będą źródło systematycznego podnoszenia jakości życia mieszkańców.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: Rozwój gospodarczy Gminy Miłoradz oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju	
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA

<p>1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Usprawnienie systemu komunikacji Gminy w kierunku Tczewa i Malborka • Współpraca z samorządem powiatowym w celu przebudowy drogi powiatowej relacji Miłoradz-Piekło • Rozbudowa dróg śródpolnych na obszarze całej Gminy • Remont infrastruktury osiedlowej w m. Miłoradz, Kończewice wraz z budową chodników, parkingów i oświetlenia oraz zagospodarowanie zieleni • Skomunikowanie wszystkich sołectw w siedzibą Gminy poprzez budowę ścieżek spacerowo-rozrywowych
<p>1.2. Zwiększenie jakości i wydajności dostarczonej wody i oczyszczanych ścieków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa stacji uzdatniania wody • Budowa sieci wodociągowej i wymiana istniejącej sieci cementowo-azbestowej • Modernizacja oczyszczalni ścieków w Miłoradzu • Bieżąca modernizacja przepompowni ścieków • Budowa kanalizacji sanitarnej w Mątowach Małych oraz na nowo powstałych osiedlach
<p>1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca rozwój zabudowy mieszkaniowej i stref inwestycyjnych • Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
<p>1.4. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa PSZOK w m. Miłoradz • Likwidacja substancji szkodliwych i niebezpiecznych na terenie Gminy Miłoradz • Współpraca z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie analizy zapotrzebowania i możliwości gazyfikacji Gminy • Wsparcie finansowe mieszkańców wymieniających źródło ciepła na przyjazne środowisku • Kształtowanie postaw proekologicznych we wszystkich grupach wiekowych mieszkańców • Kontynuacja działań dotyczących rozwoju energetyki odnawialnej na terenie Gminy (instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe), w tym współpraca z Klastrem Energetycznym MALBORK-ŻUŁAWY • Wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego na energooszczędne • Wspieranie działań budowy i modernizacji sieci melioracyjnej na terenie całej Gminy
<p>1.5. Zwiększenie poziomu cyfryzacji Gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój Internetu światłowodowego

CEL STRATEGICZNY II: WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW

- 2.1. Poprawa jakości edukacji dzieci i młodzieży
- 2.2. Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych
- 2.3. Podnoszenie jakości opieki zdrowotnej
- 2.4. Poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój oferty edukacyjnej i innych usług społecznych. W Gminie Miłoradz, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się starzenie się społeczeństwa. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym corocznie maleje i w najbliższych latach spadnie poniżej ludności w wieku poprodukcyjnym. Spowoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne. W tym celu potrzebna jest rozbudowana infrastruktura i oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej, czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Cel strategiczny II zakłada zatem działania w zakresie poprawy jakości edukacji dzieci i młodzieży, zapewnienia skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych, ochrony zdrowia, a także funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego.

Powyższe cele operacyjne stanowią podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II: Wysoka jakość usług społecznych dostosowana do zmieniających się potrzeb mieszkańców	
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
2.1. Poprawa jakości edukacji dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa hali sportowej przy ZSiP w Miłoradzu • Doposażenie szkół i placówek oświatowych w sprzęt edukacyjno-wychowawczy • Zapewnienie zajęć dodatkowych dla uczniów
2.2. Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 • Utworzenie klubu seniora • Stworzenie punktu pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla dzieci i dorosłych • Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie • Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym • Wdrażanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miłoradz
2.3. Podnoszenie jakości opieki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie opieki stomatologicznej dla szkół i ośrodków zdrowia • Opracowanie programów profilaktycznych dla poszczególnych grup społecznych
2.4. Poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja budynku Urzędu Gminy i GOPS • Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych

CEL STRATEGICZNY III: TURYSTYKA I ZRÓŻNICOWANA OFERTA SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO POPRAWIAJĄCA ATRAKCYJNOŚĆ GMINY MIŁORADZ DO ŻYCIA I ZAMIESZKANIA

- 3.1. Rozwój infrastruktury turystycznej dostosowany do potrzeb mieszkańców i turystów
- 3.2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- 3.3. Aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i seniorów
- 3.4. Budowa oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych

Cel strategiczny III jest odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 dotyczące niewykorzystanego w pełni potencjału turystycznego subregionu nadwiślańskiego. Zakłada on poprawę jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów. Gmina Miłoradz posiada wysokie walory przyrodnicze związane z położeniem na obszarze Żuław Wiślanych, w rozwidleniu Wisły i Nogatu. Potencjał turystyczny Gminy wzmacnia również bogata historia i unikatowe zabytki, związane w szczególności z działalnością zakonu krzyżackiego oraz kultem błogosławionej Doroty. Gmina organizuje również wiele wydarzeń cyklicznych, mających na celu integrację mieszkańców oraz ich aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym. Upowszechnianiem oferty kulturalno-sportowej w Gminie oraz jej promocją zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i Sportu.

W oparciu o obecne zasoby Gminy Miłoradz, cel strategiczny III zakłada rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej w Gminie, aktywizację społeczną dzieci, młodzieży i seniorów, a także budowę oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych. Działania te mają na celu poprawę atrakcyjności Gminy do życia i zamieszkania. Są one również nieodłącznym elementem kształtowania postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także integrują wszystkich uczestników życia społecznego.

Powyższe cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego poprawiająca atrakcyjność Gminy Miłoradz do życia i zamieszkania	
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
3.1. Rozwój infrastruktury turystycznej dostosowany do potrzeb mieszkańców i turystów	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie tras biegowych i do jazdy na rolkach • Budowa przystani kajakowej na rzece Nogat • Realizacja nadwiślańskiej trasy rowerowej R-9 po wale nad Wisłą • Restaurowanie zabytków na terenie Gminy jako forma ochrony spuścizny kulturowo-historycznej
3.2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i wprowadzenie nowych funkcji na stadionie gminnym w Miłoradzu • Realizacja infrastruktury sportowej w Kończewicach (boisko, zaplecze socjalne) • Ożywienie oferty zajęć sportowych na boisku Orlik jako formy animacji czasu wolnego

<p>3.3. Aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i seniorów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja świetlicy wiejskiej w Mątowach Wielkich na Gminne Centrum Aktywności Seniora • Organizacja warsztatów, zajęć i wyjazdów o charakterze edukacyjno-rekreacyjnym • Rozwój oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży • Powstanie młodzieżowej rady gminy oraz uniwersytetu trzeciego wieku
<p>3.4. Budowa oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z lokalnymi parafiami i Domem Pielgrzyma w celu rozpowszechnienia turystyki pielgrzymkowej • Współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami w celu rozszerzenia oferty turystycznej (Dawna Wozownia, Jeziorna Osada) • Wypracowanie międzyśrodowiskowego produktu turystycznego w oparciu o zasoby produktów lokalnych • Organizacja cyklu imprez kulturalno-sportowych propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowego stylu życia oraz produktu lokalnego • Wypracowanie formy promocji i współpracy z ośrodkami turystycznymi Żuław i Mierzei Wiślanej

3. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Miłoradz, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Główny cel Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 to „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP 2030), będąca w momencie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 na etapie przygotowania², jest elementem

² Spójność Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 oceniono na podstawie Projektu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 zgodnie z załącznikiem do uchwały nr 99/118/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31.01.2020 r.

systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia w szczególności:

1. Skalę i kierunki zmian sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie i kraju, a także wyzwania rozwojowe stojące przed województwem pomorskim,
2. Procesy zachodzące w otoczeniu województwa pomorskiego w wymiarze globalnym, europejskim, bałtyckim i krajowym,
3. Politykę przestrzenną województwa wskazane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 przyjętym Uchwałą Nr 318/XXX/2016 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.,
4. Doświadczenia wynikające z realizacji dotychczasowej Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, w tym rekomendacje wynikające z Informacji o postępach realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, przyjętej uchwałą nr 1280/105/19 ZWP z dnia 19 grudnia 2019 r.,
5. System prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz legislacji Unii Europejskiej (UE), w tym związanej z uruchomieniem Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027.

W SRWP 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Trwale bezpieczeństwo: Bezpieczeństwo środowiskowe, Bezpieczeństwo energetyczne, Bezpieczeństwo zdrowotne;
2. Otwarta Wspólnota Regionalna: Fundamenty edukacji, Wrażliwość społeczna, Kapitał Społeczny, Mobilność;
3. Odporna gospodarka: Pozycja międzynarodowa, Zasoby pracy, Oferta czasu wolnego, Integracja z globalnym systemem transportowym.

Dodatkowo na bazie klasyfikacji statystycznej stosowanej przez GUS, w SRWP 2030 wyróżniono cztery subregiony. Dla każdego subregionu zdefiniowana została interwencja oraz proponowane kierunki działań. Zgodnie z przyjętym podziałem, Gmina Miłoradz została zaliczona do subregionu nadwiślańskiego.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

CS SRWP 2030	Wyzwania	Priorytetowa interwencja SRWP 2030	Spójność z celami SRG Miłoradz
1. Trwale bezpieczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba jakość systemów przeciwpowodziowych oraz urządzeń melioracji wodnych • Niewystarczający dostęp mieszkańców aglomeracji ściekowych subregionu do systemów zbierania i oczyszczania ścieków • Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju OZE • Niska dostępność doświadczeń medycznych, w tym diagnostycznych, specjalistycznych i zabiegowych 	<ul style="list-style-type: none"> •Wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu w tym przede wszystkim: zmniejszanie zagrożenia powodziowego od strony rzek i morza poprzez właściwe zarządzanie ryzykiem powodziowym, wzrost retencji wodnej, w tym zagospodarowanie wód opadowych i rozszczelnianie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, w tym terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych. •Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz rozwój gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym. •Rozwój OZE, w tym tworzenie wysp energetycznych (także klastry energii oraz spółdzielnie energetyczne). •Dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do 	1.4., 1.2., 2.3.

		rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny).	
2. Otwarta wspólnota regionalna	<ul style="list-style-type: none"> • Deficyt miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego i żłobkach • Zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym grup defaworyzowanych (w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet) • Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury transportowej (w tym transportu publicznego), wykluczający komunikacyjnie 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości i dostępności oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3. • Poprawa dostępności i jakości oferty wychowania przedszkolnego. • Aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa grup wymagających szczególnego wsparcia, przede wszystkim osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży. • Rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej). 	2.2., 2.1., 1.1.
3. Odporna gospodarka	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wsparcia dla Instytucji Otoczenia Biznesu • Ograniczona oferta terenów inwestycyjnych • Deficyt wykwalifikowanej kadry pracowniczej • Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju turystyki m.in. w oparciu o produkty turystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie). • Rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki. • Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów. 	1.3., 2.2., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4.

4. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, w razie potrzeby, rekomenduje się przyjęcie szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Programu Ochrony Środowiska i innych dokumentów sektorowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat malborski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Jednocześnie wszystkie zadania zaplanowane do realizacji i wymagające wieloletnich inwestycji będą uwzględniane w Wieloletniej Prognozie Finansowej w trakcie jej uchwalania i aktualizacji. Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne,

rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu pozyskania dodatkowego finansowania na zaplanowane działania samorząd będzie pozyskiwał środki z funduszy zewnętrznych – programów krajowych oraz unijnych. W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady miejskiej i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane czy nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Monitoring działań będzie odbywać się również za pomocą wskaźników, które zostały określone dla danych celów operacyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji działania
1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna Gminy	stopień usprawnienia systemu komunikacji (%)
	długość przebudowanej drogi powiatowej (km)
	długość rozbudowanych dróg śródpolnych (km)
	wyremontowany obszar (km ²)
	liczba punktów oświetleniowych (szt.)
	długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km)
1.2. Zwiększenie jakości i wydajności dostarczanej wody i oczyszczanych ścieków	ilość produkowanej wody (m ³)
	liczba nowych przyłączy (szt.)
	długość wymienionej sieci (km)
	liczba nowych przyłączy (szt.)
	wydajność oczyszczalni (m ³ /dobę)
	ilość oczyszczonych ścieków (m ³)
	liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.)
	liczba nowych przyłączy (szt.)
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	długość wybudowanej kanalizacji (km)
	stopień zaktualizowania Studium (%)
	powierzchnia terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych wyznaczonych w MPZP (km ²)
1.4. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	liczba osób korzystających z PSZOK (os.)
	liczba usuniętych substancji szkodliwych i niebezpiecznych (szt.)
	długość wybudowanej sieci gazowej (km)
	kwota udzielonych dofinansowań do wymiany źródeł ciepła (zł)
	liczba udzielonych dofinansowań do wymian źródeł ciepła (szt.)
	liczba przeprowadzonych działań proekologicznych (szt.)
	liczba zorganizowanych szkoleń (szt.)
liczba nowo powstałych instalacji OZE (szt.)	

	liczba wymienionych latarni (szt.)
	długość zmodernizowanej sieci melioracyjnej (km)
1.5. Zwiększenie poziomu cyfryzacji Gminy	długość powstałej sieci światłowodowej (km)
2.1. Poprawa jakości edukacji dzieci i młodzieży	liczba osób korzystających (os.)
	liczba wyposażonych sal (szt.)
	liczba zakupionych pomocy dydaktycznych (szt.)
	liczba dzieci korzystających z pomocy naukowych (os.)
	liczba prowadzonych zajęć dodatkowych (szt.)
2.2. Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych	liczba uczniów korzystających z zajęć dodatkowych (os.)
	liczba dzieci uczęszczających do miejsc opieki (os.)
	liczba uczestników klubu seniora (os.)
	liczba osób korzystających pomocy psychologicznej i terapeutycznej (os.)
	liczba osób która wzięła udział w warsztatach (os.)
2.3. Podnoszenie jakości opieki zdrowotnej	liczba zorganizowanych warsztatów (szt.)
	stopień realizacji SRPS (%)
	liczba osób korzystających z opieki dentystycznej w ośrodkach zdrowia (os.)
	liczba dzieci korzystających z opieki stomatologicznej w szkołach (os.)
	liczba opracowanych programów profilaktycznych (szt.)
2.4. Poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego	liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.)
	liczba przebadanych uczniów (os.)
	stopień zaawansowania modernizacji budynku Urzędu Gminy i GOPS
	liczba osób korzystających z mieszkań komunalnych i socjalnych (os.)
	liczba dostępnych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.)
3.1. Rozwój infrastruktury turystycznej dostosowany do potrzeb mieszkańców i turystów	liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury (os.)
	liczba osób odwiedzających przystań (os.)
	liczba wypożyczeń kajaków (szt.)
	liczba osób korzystających z trasy rowerowej (os.)
	liczba odrestaurowanych zabytków (szt.)
3.2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	liczba osób korzystających ze stadionu gminnego (os.)
	liczba powstałych obiektów (szt.)
	liczba prowadzonych zajęć (szt.)
	liczba osób korzystających z boiska Orlik (os.)
3.3. Aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i seniorów	liczba osób korzystających z Gminnego Centrum Aktywności Seniora (os.)
	liczba zorganizowanych warsztatów/zajęć (szt.)
	liczba osób biorących udział w warsztatach/zajęciach (os.)
	liczba dzieci korzystających z zajęć pozaszkolnych (os.)
	liczba członków uniwersytetu trzeciego wieku (os.)
3.1. Budowa oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych	liczba członków młodzieżowej rady gminy (os.)
	liczba pielgrzymów odwiedzających gminę (os.)
	liczba przeprowadzonych wydarzeń we współpracy ze stowarzyszeniami (szt.)
	liczba produktów turystycznych (os.)
	liczba osób biorących udział w imprezach propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowy styl życia (os.)
	liczba przeprowadzonych imprez propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowy tryb życia (szt.)
	liczba umów o współpracę z ośrodkami turystycznymi Żuław i Mierzei Wiślanej (szt.)
liczba wydarzeń promocyjnych (szt.)	

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 – wzór ankiety

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Miłoradz na lata 2021-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej gminy!

Proszę ocenić w skali od 1 do 5 poszczególne dziedziny funkcjonowania Gminy, poprzez wstawienie w odpowiednie miejsce znaku „X”, gdzie: 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze.

Dziedzina funkcjonowania Gminy	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
1. Infrastruktura i komunikacja						
<i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>						
Połączenia komunikacyjne wewnątrz Gminy						
Połączenia komunikacyjne wychodzące poza Gminę						
Liczba przystanków autobusowych						
Ścieżki rowerowe						
Jakość infrastruktury technicznej- drogi						
Jakość infrastruktury technicznej- sieć kanalizacyjna						
Jakość infrastruktury technicznej- sieć wodociągowa						
Jakość infrastruktury technicznej- sieć melioracyjna						
Dostęp do sieci gazowej						
Oświetlenie ulic i miejsc publicznych						
Dostęp do sieci Internet						

Dziedzina funkcjonowania Gminy	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
2. Społeczność						
<i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>						
Dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3						
Dostęp do miejsc opieki nad osobami z niepełnosprawnościami						
Wsparcie osób starszych (np. zajęcia dodatkowe, imprezy tematyczne itd.)						
Wsparcie osób niesamodzielnych (opieka w miejscu zamieszkania, wsparcie rehabilitanta itd.)						
Możliwość czynnego uczestnictwa w działaniach społecznych (m.in. w organizacjach społecznych)						
Możliwość decydowania o wydatkach Gminy (fundusz sołecki)						
Możliwość decydowania o przyszłości rozwoju Gminy (np. możliwość uczestnictwa w konsultacjach społecznych)						
Dostęp do informacji na temat działań podejmowanych przez Urząd Gminy						
Możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego w Gminie przez młodzież						
Polityka młodzieżowa (możliwość decydowania o przyszłości Gminy, integracja młodzieży)						

Dziedzina funkcjonowania Gminy	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
3. Edukacja						
<i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>						
Dostęp do edukacji przedszkolnej						
Dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci w wieku przedszkolnym						
Dostęp do zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych						
Jakość wyposażenia pracowni szkolnych						
Jakość nauczania w szkołach						

Dostęp do edukacji pozaszkolnej (np. pracownie techniczne, plastyczne, laboratoria, punkty edukacyjne, edukacja senioralna)						
Jakość edukacji pozaszkolnej (np. pracownie techniczne, plastyczne, laboratoria, punkty edukacyjne, edukacja senioralna)						

4. Ochrona środowiska <i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
Zagospodarowanie terenów zielonych (parki, lasy, plaże)						
Czystość powietrza (odczuwalna)						
Wywóz śmieci (np. częstotliwość)						
Segregacja odpadów						
Edukacja ekologiczna wśród dzieci i dorosłych						
Działania realizowane w zakresie ochrony środowiska: wymiana pieców						
Działania realizowane w zakresie ochrony środowiska: likwidacja azbestu i wyrobów zawierających azbest						
Powszechność Odnawialnych Źródeł Energii						
Stan melioracji i urządzeń wodnych (np. rowów, kanałów)						
Na ile ważna jest retencja, zatrzymywanie wody w ekosystemach na terenie Gminy?						
Stan retencji i działań mających na celu zatrzymanie wody na terenie Gminy						

5. Promocja, turystyka, kultura, sport <i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
Stopień rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej						
Organizacja wydarzeń, imprez na terenie Gminy						
Oferta kulturalna						
Usługi turystyczne na terenie gminy						
Promowanie i upowszechnianie historii Gminy						
Rozpoznawalność Gminy poza jej granicami						
Poziom infrastruktury sportowej						

6. Gospodarka <i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
Rozwój rolnictwa						
Wsparcie lokalnych przedsiębiorców						
Możliwość założenia działalności gospodarczej						
Możliwość zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie Gminy						
Możliwość znalezienia pracownika z odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi						
Atrakcyjność gospodarcza Gminy						
Dostępność terenów inwestycyjnych						
Możliwość sprzedaży lub zakupu produktów bezpośrednio od lokalnych wytwórców						

7. Zdrowie i bezpieczeństwo <i>Wybierz jedną odpowiedź w każdej linijce</i>	OCENA					NIE MAM ZDANIA
	1	2	3	4	5	
Dostępność usług medycznych						
Bezpieczeństwo publiczne						
Bezpieczeństwo na drogach gminnych						

8. Proszę o wybranie 5 inwestycji, które zdaniem Pani/Pana są priorytetowe do wykonania na terenie Gminy Miłoradz w najbliższych latach:

- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- Rozbudowa sieci gazowej
- Rozwój sieci internetowej
- Modernizacja i budowa dróg gminnych
- Utrzymanie terenów zielonych
- Budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie)
- Budowa ścieżek pieszo-rowerowych
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej (wiaty, parkingi, miejsca na ognisko, szlaki turystyczne, wieże widokowe)
- Stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- Stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi
- Odnawialne Źródła Energii przy budynkach należących do gminy, jak również farmy fotowoltaiczne, geotermia, energia wiatrowa i wodna
- Modernizacja hydroforni i sieci wodociągowych
- Modernizacja świetlic wiejskich
- Rozbudowa przestrzeni publicznych (parków, skwerów, placów zabaw i rekreacji)
- Budowa infrastruktury gospodarczej (uzbrojenie terenów inwestycyjnych)
- Budowa rowów melioracyjnych i zbiorników retencyjnych
- Rozbudowa Urzędu Gminy
- Budowa hal sportowych przy szkołach
- Inne...

9. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne problemy mieszkańców gminy? Proszę maksymalnie wybrać 3 odpowiedzi. *

- brak alternatywy spędzania wolnego czasu
- niedostateczna oferta spędzania czasu dla osób starszych
- mało rozwinięta przedsiębiorczość
- bezrobocie
- złe warunki bytowe
- zła jakość środowiska
- brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych
- niedostateczna wiedza dotycząca efektywnej ochrony środowiska
- brak rynku lokalnego na którym można sprzedawać/kupować produkty wytworzone na terenie Gminy
- mała rozpoznawalność miejscowości w Gminie (brak charakterystycznych cech, produktów związanych z poszczególnymi miejscowościami, które mogłyby potencjalnie przyciągnąć odwiedzających)
- brak możliwości rozwoju osobistego
- problemy społeczne (np. przemoc, alkoholizm, narkomania, inne uzależnienia)
- inne... (jakie?)

10. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy ?

11. Płeć*

K	
M	

12. Wiek*

< 18	
18-25	
26-35	
36-45	
46-55	
56-65	
65 <	

13. Proszę o wskazanie poziomu wykształcenia

Podstawowe	
Gimnazjalne	
Zasadnicze zawodowe	
Średnie	
Wyższe	

14. Jestem:

Wybierz jedną lub więcej odpowiedzi

Pracownikiem Urzędu Gminy	
Pracownikiem jednostki organizacyjnej	
Dyrektorem/kierownikiem jednostki organizacyjnej	
Sołtysem	
Radnym	
Mieszkańcem Gminy	
Osobą spoza Gminy	

Załącznik 2 – tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY 1: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY MIŁORADZ OPARTY NA ZASADACH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz integracja przestrzenna Gminy	Usprawnienie systemu komunikacji Gminy w kierunku Tczewa i Malborka	stopień usprawnienia systemu komunikacji (%)				
	Współpraca z samorządem powiatowym w celu przebudowy drogi powiatowej relacji Miłoradz-Piekło	długość przebudowanej drogi powiatowej (km)				
	Rozbudowa dróg śródpolnych na obszarze całej Gminy	długość rozbudowanych dróg śródpolnych (km)				
	Remont infrastruktury osiedlowej w m. Miłoradz, Końcówce wraz z budową chodników, parkingów i oświetlenia oraz zagospodarowanie zieleni	wyremontowany obszar (km ²)				
		liczba punktów oświetleniowych (szt.)				
Skomunikowanie wszystkich sołectw z siedzibą Gminy poprzez budowę ścieżek spacerowo-rowerowych	długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km)					
1.2. Zwiększenie jakości i wydajności dostarczanej wody i oczyszczanych ścieków	Rozbudowa stacji uzdatniania wody	ilość produkowanej wody (m ³)				
		liczba nowych przyłączy (szt.)				
	Budowa sieci wodociągowej i wymiana istniejącej sieci cementowo-azbestowej	długość wymienionej sieci (km)				
		liczba nowych przyłączy (szt.)				
	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Miłoradzu	wydajność oczyszczalni (m ³ /dobę)				
		ilość oczyszczonych ścieków (m ³)				
	Bieżąca modernizacja przepompowni ścieków	liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.)				
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Mątowach Małych oraz na nowo powstałych osiedlach	liczba nowych przyłączy (szt.)				
długość wybudowanej kanalizacji (km)						
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca rozwój zabudowy mieszkaniowej i stref inwestycyjnych	stopień zaktualizowania Studium (%)				
	Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	powierzchnia terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych wyznaczonych w MPZP (km ²)				

1.4. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	Rozbudowa PSZOK w m. Miłoradz	liczba osób korzystających z PSZOK (os.)				
	Likwidacja substancji szkodliwych i niebezpiecznych na terenie Gminy Miłoradz	liczba usuniętych substancji szkodliwych i niebezpiecznych (szt.)				
	Współpraca z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie analizy zapotrzebowania i możliwości gazyfikacji Gminy	długość wybudowanej sieci gazowej (km)				
	Wsparcie finansowe mieszkańców wymieniających źródło ciepła na przyjazne środowisku	kwota udzielonych dofinansowań do wymiany źródeł ciepła (zł)				
		liczba udzielonych dofinansowań do wymian źródeł ciepła (szt.)				
	Kształtowanie postaw proekologicznych we wszystkich grupach wiekowych mieszkańców	liczba przeprowadzonych działań proekologicznych (szt.)				
		liczba zorganizowanych szkoleń (szt.)				
	Kontynuacja działań dotyczących rozwoju energetyki odnawialnej na terenie Gminy (instalacje fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe), w tym współpraca z Klastrem Energetycznym MALBORK-ŻUŁAWY	liczba nowo powstałych instalacji OZE (szt.)				
Wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego na energooszczędne	liczba wymienionych latarni (szt.)					
Wspieranie działań budowy i modernizacji sieci melioracyjnej na terenie całej Gminy	długość zmodernizowanej sieci melioracyjnej (km)					
1.5. Zwiększenie poziomu cyfryzacji Gminy	Rozwój Internetu światłowodowego	długość powstałej sieci światłowodowej (km)				

CEL STRATEGICZNY 2. WYSOKA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH DOSTOSOWANA DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Poprawa jakości edukacji dzieci i młodzieży	Budowa hali sportowej przy ZSiP w Miłoradzu	liczba osób korzystających (os.)				
	Doposażenie szkół i placówek oświatowych w sprzęt edukacyjno-wychowawczy	liczba doposażonych sal (szt.)				
		liczba zakupionych pomocy dydaktycznych (szt.)				
		liczba dzieci korzystających z pomocy naukowych (os.)				
	Zapewnienie zajęć dodatkowych dla uczniów	liczba prowadzonych zajęć dodatkowych (szt.)				
		liczba uczniów korzystających z zajęć dodatkowych (os.)				

2.2. Zapewnienie skutecznego systemu wsparcia dla wszystkich grup społecznych	Utworzenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3	liczba dzieci uczęszczających do miejsc opieki (os.)				
	Utworzenie klubu seniora	liczba uczestników klubu seniora (os.)				
	Stworzenie punktu pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla dzieci i dorosłych	liczba osób korzystających pomocy psychologicznej i terapeutycznej (os.)				
	Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie	liczba osób uczestniczących w warsztatach (os.)				
		liczba zorganizowanych warsztatów (szt.)				
	Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	liczba zrealizowanych programów (szt.)				
Wdrażanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miłoradz	stopień realizacji SRPS (%)					
2.3. Podnoszenie jakości opieki zdrowotnej	Zapewnienie opieki stomatologicznej dla szkół i ośrodków zdrowia	liczba osób korzystających z opieki dentystycznej w ośrodkach zdrowia (os.)				
		liczba dzieci korzystających z opieki stomatologicznej w szkołach (os.)				
	Opracowanie programów profilaktycznych dla poszczególnych grup społecznych	liczba opracowanych programów profilaktycznych (szt.)				
		liczba osób korzystających z programów profilaktycznych (os.)				
		liczba przebadanych uczniów (os.)				
2.4. Poprawa funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i gminnego zasobu mieszkaniowego	Modernizacja budynku Urzędu Gminy i GOPS	stopień zaawansowania modernizacji budynku Urzędu Gminy i GOPS				
	Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych	liczba osób korzystających z mieszkań komunalnych i socjalnych (os.)				
		liczba dostępnych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.)				

CEL STRATEGICZNY 3. TURYSTYKA I ZRÓŻNICOWANA OFERTA SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO POPRAWIAJĄCA ATRAKCYJNOŚĆ GMINY MIŁORADZ DO ŻYCIA I ZAMIESZKANIA OPARTE NA ZASADACH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Rozwój infrastruktury turystycznej dostosowany do potrzeb mieszkańców i turystów	Wyznaczenie tras biegowych i do jazdy na rolkach	liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury (os.)				
	Budowa przystani kajakowej na rzece Nogat	liczba osób odwiedzających przystań (os.)				
		liczba wypożyczeń kajaków (szt.)				

	Realizacja nadwiślańskiej trasy rowerowej R-9 po wale nad Wisłą	liczba osób korzystających z trasy rowerowej (os.)				
	Restaurowanie zabytków na terenie Gminy jako forma ochrony spuścizny kulturowo-historycznej	liczba odrestaurowanych zabytków (szt.)				
3.2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Modernizacja i wprowadzenie nowych funkcji na stadionie gminnym w Miłoradzu	liczba osób korzystających ze stadionu gminnego (os.)				
	Realizacja infrastruktury sportowej w Kończewicach (boisko, zaplecze socjalne)	liczba powstałych obiektów (szt.)				
	Ożywienie oferty zajęć sportowych na boisku Orlik jako formy animacji czasu wolnego	liczba prowadzonych zajęć (szt.)				
		liczba osób korzystających z boiska Orlik (os.)				
3.3. Aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i seniorów	Adaptacja świetlicy wiejskiej w Mątowach Wielkich na Gminne Centrum Aktywności Seniora	liczba osób korzystających z Gminnego Centrum Aktywności Seniora (os.)				
	Organizacja warsztatów, zajęć i wyjazdów o charakterze edukacyjno-rekreacyjnym	liczba zorganizowanych warsztatów/zajęć (szt.)				
		liczba osób biorących udział w warsztatach/zajęciach (os.)				
	Rozwój oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	liczba dzieci korzystających z zajęć pozaszkolnych (os.)				
	Powstanie młodzieżowej rady gminy oraz uniwersytetu trzeciego wieku	liczba członków uniwersytetu trzeciego wieku (os.)				
liczba członków młodzieżowej rady gminy (os.)						
3.1. Budowa oferty turystycznej w oparciu o turystykę sakralną, formy aktywności ruchowej oraz organizację wydarzeń kulturowych	Współpraca z lokalnymi parafiami i Domem Pielgrzyma w celu rozpowszechnienia turystyki pielgrzymkowej	liczba pielgrzymów odwiedzających gminę (os.)				
	Współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami w celu rozszerzenia oferty turystycznej (Dawna Wozownia, Jeziorna Osada)	liczba przeprowadzonych wydarzeń we współpracy ze stowarzyszeniami (szt.)				
	Wypracowanie międzyrodowiskowego produktu turystycznego w oparciu o zasoby produktów lokalnych	liczba produktów turystycznych (os.)				
	Organizacja cyklu imprez kulturalno-sportowych propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowy styl życia oraz produktu lokalnego	liczba osób biorących udział w imprezach propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowy styl życia (os.)				
		liczba przeprowadzonych imprez propagujących formy aktywności ruchowej i zdrowy tryb życia (szt.)				
	Wypracowanie formy promocji i współpracy z ośrodkami turystycznymi Żuław i Mierzei Wiślanej	liczba umów o współpracę z ośrodkami turystycznymi Żuław i Mierzei Wiślanej (szt.)				
liczba wydarzeń promocyjnych (szt.)						